

A pálinkaturizmus a fejlődés alternatívája a Békési kistérségben

Szerző: Gál Ildikó
Iskola: Eszterházy Károly Főiskola
Szak: Turizmus-vendéglátás
Évfolyam: III. évfolyam
Konzulens: Dr. Tóthné Igó Zsuzsanna

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés.....	2
II. Módszerek.....	3
III. Békés megye turizmusa.....	3
IV. Békési Kistérség.....	11
IV.1. Földrajzi helyzete	11
IV.2. Demográfiai helyzet	12
IV.3. Gazdasági helyzet.....	13
IV.4. Vidékfejlesztés	15
IV.5. Turizmus.....	16
IV.5.1. Aktív turizmus.....	17
IV.6. Békés város	18
IV.6.1. Szolgáltatók	20
V. Gasztroturizmus.....	21
VI. A pálinkaturizmus, mint alternatíva	22
VI.1. A pálinkáról.....	22
VI.1.1. A Békési pálinkáról.....	23
VI.1.1.1. Békési Pálinka bemutatóhelyei	25
VI.1.1.2. Marketing kommunikáció	26
VI.1.1.3. Békési Pálinka Út.....	27
VI.1.1.3.1. A Békési Szilvapálinka Út, mint projekt vonása, célja	29
VI.1.1.3.2. Árpád Pálinkatanya	30
VI.1.1.3.3. Gyulai Pálinka és Kóstolóház	30
VII. Saját kutatásom	31
VIII. Következtetések.....	38
XI. Összegző javaslatok	40
X. Forrás	42
X.1. Internetes források	42
X.2. Egyéb kiadványok	42
XI. Ábrajegyzék	43

„Pálinka, csak a mi italunk, Magyaroké,
De szeretnénk, ha a világ is megismerné.

Értéséhez ismernünk kell múltját, s a helyét,
A gyümölcsöt, mely legjobb ízben nálunk termett.

Amikor egy pálinkát a kezünkbe veszünk,
Nem mindegy, hogy vele elsősorban mit teszünk.

Megnézzük a tisztaságát, tükrét, s illatát,
Ha ez megnyert minket, megízleljük zamatát.

Figyeljük az íz és illat harmóniáját,
Kortyoljunk mértékkel és élvezzük hatását.

Dicsérjük meg a főzőmester művészetét,
Párlatát, ha fogyasztjuk, az nagy elismerés.

Beszélgetős, barátkozós páratlan párlat,
Ezért lett Hungarikuma Pannóniának.”

/Sendula Zoltán: Pálinka vers/

I. Bevezetés

A téma választás elsődleges szempontja, hogy hozzám közel álló és közvetlenül kapcsolódó témám legyen. Békésen élek és egyértelmű volt számomra, hogy a szakdolgozatom nem másról fog szólni, mint a Békési Pálinka kulturális, gazdasági jelentőségéről, turizmusáról, és turisztikai útjáról. A Békésen és környéken élők számára a pálinka nagyon kedvelt ital és hosszú ideje a helyi hagyomány, a kultúra része. A különféle gyümölcspárlatok készítése több évszázada elterjedt szokás, de leginkább a szilva termését hasznosították ily módon. A Békési Pálinkát csak a békési gyümölcsökből készítik, ezért ez a pálinka igazi hungaricumként szolgál a pálinkakedvelők számára.

Kialakult egy nemes versengés a különböző tájegységek pálinka főzdéi között, pálinka fesztiválok sokasága jelzi, hogy egyre népszerűbb nemzeti italunk és nagyon remélem, hogy nem csak átmeneti divat lesz a pálinka térnyerése, hanem tartósan is nemzeti italunk kulturált fogyasztása lesz a módi.

Mindig is érdekelt az a téma, hogy hogyan lehetne a térségünket turizmus szempontjából fellendíteni. Több lehetőség közül választottam ezt a témát (lehetett volna a vízi-turizmust, lovas turizmust, kerékpárturizmust), amit igazán fontosnak találtam, és ami

segíthetne a vidék turizmusának fejlődésében az a pálinkaturizmus. Országsszerte már elterjedt különböző formája, hangsúlyt kap a „hungaricum” turizmusfejlesztés, gondolok itt például Egerben és a Balatonnál a borturizmusra vagy Kecskeméten a Zwack nevével kiemelt pálinkaturizmusra. Ha ezekben a városokban és településeken sikerült, akkor a mi kis térségünkben miért ne sikerülne!

A célom, hogy feltárjam azt a lehetőséget, hogy a pálinkaturizmus a vidékfejlesztés egyik fontos eleme lehet a közeljövőben. Ezt azért is tartom nagyon fontosnak, mert Békés megye kistérségei elmaradottak, mind gazdasági, mind területfejlesztési szempontokból.

Dolgozatomban szeretném felvázolni Békés megye turizmusát, földrajzi helyzetét, előnyét, hátrányát felvázolni, majd elemezni fogom a Békési kistérség földrajzi, gazdasági jellemzőit, a vidékfejlesztés hatásait, a kistérség turizmusát. A következőkben leírom a Békési Pálinka történetét és pálinkaturizmusának kialakítását, Békés város bemutatását.

II. Módszerek

Legfőbb módszereim a dolgozat a során a szekunder és a primer kutatás volt. Elsődleges dolgom az volt, hogy a szakirodalmakat felkutassam a könyvtárba, majd ezt feldolgozzam. A szakirodalom feldolgozása után több mint három hónapot töltöttem a Pálinka Centrumba és a Pálinka Főzdében folyamatos esettanulmányon. Részt vehettem a pálinkakóstolókon és a Pálinka Centrum bemutatásánál. A nagyobb csoportoknál a saját kutatásomhoz feltehettem a kérdéseket és a turisták nagyon jól fogadták és szívesen válaszoltak rá. Így sikerült a kutatásomhoz közel 100 fős kérdőívet feldolgoznom.

A saját kutatásnál nagyon fontosak voltak azok a kérdések, hogy a turisták milyen szállást választanak, mennyi időt töltenek a térségben, milyen korosztály mozgatható a pálinkaturizmusban, milyen gasztronómiai fesztiválokat látogatnak a megyében, és Békésen milyen nevezetességeket tekintenek meg. Ezekre a válaszokra az eredményeket, majd a saját kutatásomnál szeretném részletesen kifejteni.

III. Békés megye turizmusa

A vendégéjszakák számának népességszámhoz viszonyított alakulása esetében jól kirajzolódnak az ország legjelentősebb turisztikai célterületei (Budapest, Balaton, Mátra-Bükk, Sopron-Kőszeghegység, Tisza-tó). Annak ellenére, hogy a belföldi turizmus a rendszerváltás óta dinamikusan fejlődik és egyre nagyobb szeletet követel magának az idegenforgalmi bevételekből, a hazai lakosság körében is egyelőre – a nagy tavaink mellett –

a hegy- és dombvidékek a népszerűbbek. Azonban a helyi adottságok jobb kihasználásával és a turisztikai kínálat szélesítésével az alföldi jellegű területek is az üdülni vágyók figyelmének fókuszába kerülhetnek, melynek egyik már jól működő szegmense a gyógyturizmus (Gyula, Békéscsaba, Orosháza-Gyopárosfürdő, Gyomaendrőd, stb.). Az ezer főre jutó vendégéjszakák tekintetében Békés megye jelentősen elmarad az országos átlagtól (862,9 az 1839,6-tal szemben).

Békés megye az ezer főre jutó kereskedelmi szálláshelyek kapacitása terén is jóval az országos átlag (34,3) alatt mozog, a megye mutatója 19,8. Kedvező ugyanakkor, hogy a vizsgált időszak alatt jelentős felzárkózás volt tapasztalható, az elmúlt években 41%-ról 57,6%-ra ugrott a békés megyei mutató országos átlaghoz viszonyított aránya.

A Békés megyébe látogató külföldi vendégek legnagyobb része Németországból, Romániából, Olaszországból és Ausztriából érkezik. A külföldiek átlagosan 3,2 napot tartózkodnak Békés megye kereskedelmi szálláshelyein, ami nem sokkal marad el az országos átlagtól (3,4 nap). Megjegyzendő, hogy Békés megye ezen mutatója évről évre jelentős ingadozást mutat.

2011-ben a Békés megyei határszakasz utasforgalma az előző évihez viszonyítva 18%-kal csökkent, a határt átlépők száma megközelítette a 2,2 milliót. A teljes utasforgalmon belül a magyar útlevelet használók száma 19, a külföldi útlevéllel utazóké 18%-kal fogyott. A Kőtegyáni határállomás kivételével minden határállomáson kevesebb volt az utas; a legkevesbé Méhkerék, a legjobban Battonya utasforgalma csökkent.

1. sz. ábra- Személyforgalom a Békés megyei határszakaszon, 2011

					(ezer fő)
Határátkelőhely	Belépő	Kilépő	Belépő	Kilépő	Összes személy- forgalom
	külföldi		magyar		
Kőtegyán	2,1	2,0	3,6	3,6	11,3
Lőkősháza	105,2	107,7	31,4	32,5	276,8
<i>Vasút összesen</i>	<i>107,2</i>	<i>109,7</i>	<i>35,0</i>	<i>36,1</i>	<i>288,1</i>
Battonya	349,4	250,9	32,5	35,7	668,6
Gyula	262,3	154,9	89,5	88,6	595,4
Méhkerék	191,6	174,1	125,1	147,1	637,9
Dombegyháza	-	-	0,2	0,3	0,4
<i>Közút összesen</i>	<i>803,3</i>	<i>580,0</i>	<i>247,3</i>	<i>271,7</i>	<i>1 902,3</i>
Békéscsaba légi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Megye összesen	910,6	689,7	282,3	307,8	2 190,5

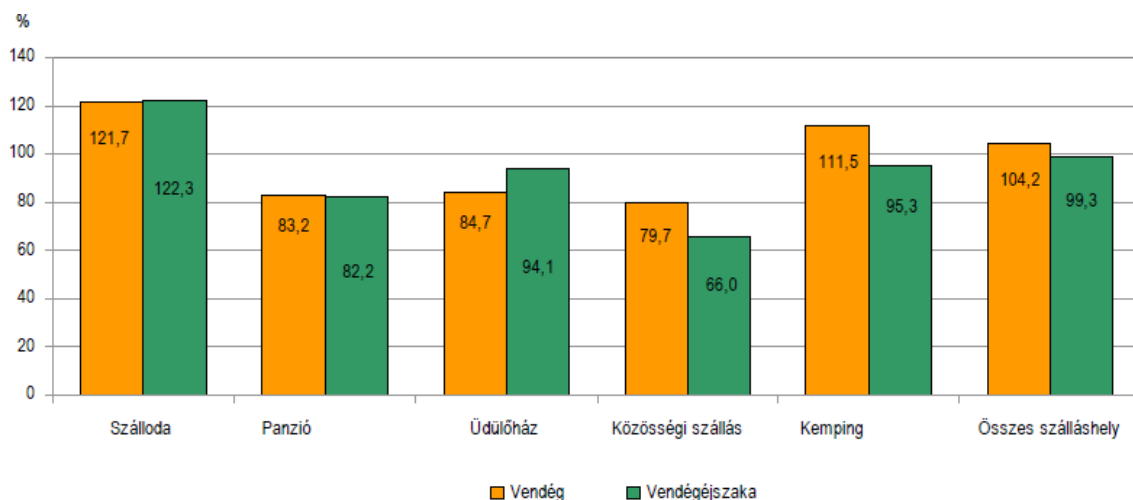
Forrás: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/114/beke114.pdf> (2012.09.09)

A közúti határátlépések száma – a 2010. évihez képest – mintegy ötödével esett vissza, ezen belül a mindössze 27%-ot jelentő magyar útlevelet használóké csökkent jobban. Közúton a legtöbb külföldi Battonyánál, a magyar utazók többsége viszont Méhkeréknél lépte át a határt. A vasúti határforgalom is ötödével szűkült; az előző év azonos időszakához képest a magyarok 8%-kal, a külföldiek 23%-kal kevesebben érkeztek a határra. Nőtt a légi közlekedés utasforgalma: 2011-ben a légi közlekedést a békéscsabai kisrepülőtéren 87 külföldi és 8 magyar utas vette igénybe, számuk az előző évinek mintegy másfélszerese.

2011-ben kismértékben javult a megye megfigyelt kereskedelmi szálláshelyeinek vendégforgalma, az egy évvel korábbinál több vendég érkezett, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma is csak alig mérséklődött. 2011-ben mintegy 134 ezer vendég vette igénybe a megye szálláshelyeit, számuk a 2010. évinél 4,2%-kal több. A vendégek kilenctizedét adó belföldiek száma átlagot meghaladóan, 5,5%-kal növekedett, a külföldi vendégköré viszont 5,9%-kal maradt el az előző évitől. A vendégek hattizede a szállodai szolgáltatásokat vette igénybe, ahol az összes vendégéjszaka közel felét töltötték. A szállodák vendégforgalma jelentős mértékben növekedett, közülük is főként a gyógyszállók és a garniszállók vendégeinek száma emelkedett, az előbbi negyedével, az utóbbi pedig kétszeresét meghaladóan.

A kereskedelmi szálláshelyek vendégei 2011-ben közel 422 ezer éjszakát töltöttek a megyében, ami az egy évvel ezelőttinél 0,7%-kal kevesebb. A külföldiek vendégéjszakái rövidültek, a belföldi vendégeké kissé növekedett. A vendégéjszakák száma a szállodákban ötödével emelkedett, közülük is legjobban a wellness-szállókban és a garniszállókban. A többi kereskedelmi szálláshelyen csökkent a vendégéjszakák száma, leginkább a közösségi szálláshelyeken.

2. sz. ábra- A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma, 2011

Forrás: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/114/beke114.pdf> (2012.09.19)

Az egy évvel ezelőttihez viszonyítva kissé rövidült az átlagos tartózkodási idő. 2011-ben a vendégek 3,2 napot töltöttek a kereskedelmi szálláshelyeken, a külföldiek átlagosan 3, a belföldiek 3,3 napot időztek. A megye kereskedelmi szálláshelyeinek férőhely-kihasználtsága az év egészében 16,3%-os volt, ennél lényegesen kedvezőbb helyzetben a négycsillagos szállodák és a wellness-szállók voltak 35,4, illetve 35,9%-os kapacitás-kihasználtsággal.

A külföldi vendégek közül – az előző évekhez hasonlóan – 2011-ben is a Romániából érkezők szálltak meg a legtöbben, számuk ötödével volt több, mint az előző évben. A román szállóvendégek átlagos tartózkodási ideje 3 nap volt. Németországból kevesebben foglaltak szállást, viszont általában hosszabb időt töltöttek a megyében.

A kereskedelmi szállások vendégeinek valamivel több mint négytizede Gyula szálláshelyeit vette igénybe, ahol a vendégek és a vendégéjszakák száma is növekedett. A megye nagyobb városai közül 2011-ben Békéscsaba és Orosháza a tavalyinál kevesebb, Füzesgyarmat és Szarvas viszont több vendéget szállásolt el.

3. sz. ábra- A vendégforgalom alakulása a megye nagyobb városaiban, 2011

A vendégforgalom alakulása a megye nagyobb városaiban, 2011

Megnevezés	Külföldi	Belföldi	Összesen	Külföldi	Belföldi	Összesen
	vendégek száma			vendégéjszakák száma		
Megye összesen (ezerben)	13,7	119,9	133,6	40,8	381,2	422,0
Ebből, %:						
Békéscsaba	18,5	9,7	10,6	12,4	8,5	8,9
Füzesgyarmat	6,5	9,5	9,2	7,7	7,0	7,1
Gyula	38,1	44,7	44,0	37,1	57,0	55,0
Orosháza	23,0	11,6	12,8	19,0	8,1	9,1
Szarvas	3,3	12,9	11,9	2,5	10,1	9,4

Forrás: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/114/beke114.pdf> (2012.09.19)

2012 első hat hónapjában a megye megfigyelt kereskedelmi szálláshelyeinek vendégforgalma jelentős mértékben növekedett; mind a vendégek, mind pedig a vendégéjszakák száma negyedével haladta meg az egy évvel korábbit. A megye kereskedelmi szálláshelyein időző 66,2 ezer vendég 196,5 ezer vendégéjszakát töltött el, az előbbi 27, az utóbbi 24%-kal volt nagyobb a 2011. I. félévinél. A belföldi vendégek száma az átlagtól kissé elmaradva növekedett, a mindössze 12%-ot képviselő külföldi vendégköré azonban több mint másfélszeresére emelkedett. A vendégek közel héttizede ezúttal is a szállodai szolgáltatásokat vette igénybe, ahol az összes vendégéjszaka kissé több mint felét töltötték. A szállodákat igénybevevő vendégek száma több mint másfélszerese az egy évvel ezelőttinek; közülük a négycsillagos szállodák vendégforgalma közel háromszorosára, de a gyógyszállóké is közel kétszeresére bővült. A legtöbb külföldi vendég Romániából érkezett, arányuk négytizede volt az összesnek. A megyében megszálló vendégek átlagosan 3 napot töltöttek a megye kereskedelmi szálláshelyein, a szállodákban ennél valamivel kevesebbet, az egyéb szálláshelyeken ennél többet. A megye idegenforgalmában Gyula szerepe kiemelkedő; az összes vendég mintegy fele itt szállt meg, számuk mintegy nyolctizedével nagyobb volt az egy évvel ezelőttinél, az eltöltött vendégéjszakák átlaga pedig 3,6 nap volt. Számottevő nagyságrendet képvisel még Békéscsaba és Orosháza vendégforgalma is.

4. sz. ábra- A békési kistérség férőhely-kapacitása

Kistérség	Kereskedelmi szálláshelyek			Magánszálláshelyek		
	férőhely	férőhely	vendégéjszaka	férőhely	férőhely	vendégéjszaka
	1000 lakosra			1000 lakosra		
Békéscsabai	1447	19	462	183	2	176
Békési	1249	22	468	174	3	48
Gyulai	2938	55	3632	1518	28	475
Mezőkovácsházi	221	5	184	50	1	23
Orosházi	500	8	488	269	4	202
Sarkadi	14	1	31	-	-	-
Szarvasi	1061	33	543	283	9	53
Szeghalmi	334	8	631	133	3	103
Összesen	7764	20	860	2610	7	155

Forrás: KSH, 2003

Az ezer lakosra vetített vendéglátóhelyek száma tekintetében is azok a kistérségek (Békéscsabai, Gyulai, Szarvasi) rendelkeznek a legkedvezőbb mutatóval, melyek központja a megye legnagyobb volumenű turistaforgalmat bonyolító települései közé tartoznak. A Békési kistérség a Szeghalmi kistérséggel karöltve az utolsó helyet foglalja el ezen mutató alapján a békés megyei kistérségek között.

5. sz. ábra- Az ezer lakosra jutó vendéglátóhelyek száma kistérségenként

Kistérség Vendéglátóhelyek 1000 lakosra

Békéscsabai	6,9
Békési	5,0
Gyulai	6,4
Mezőkovácsházi	5,7
Orosházi	5,8
Sarkadi	5,3
Szarvasi	6,4
Szeghalmi	5,0
Összesen	5,9

Forrás: KSH, 2003

Az elmúlt évtizedek gazdasági, társadalmi folyamatai a turizmus fejlődésében mélyreható változásokat idéztek elő. A turizmus ezen „fejlődése” pozitív és negatív irányú változásokat egyaránt eredményezett a különböző desztinációk gazdasági-társadalmi életében. Az idézőjeles kifejezés arra utal, hogy amit ma fejlődésként értékel az abban érdekelt kör, az nagyobb részt csak eltömegesedés.

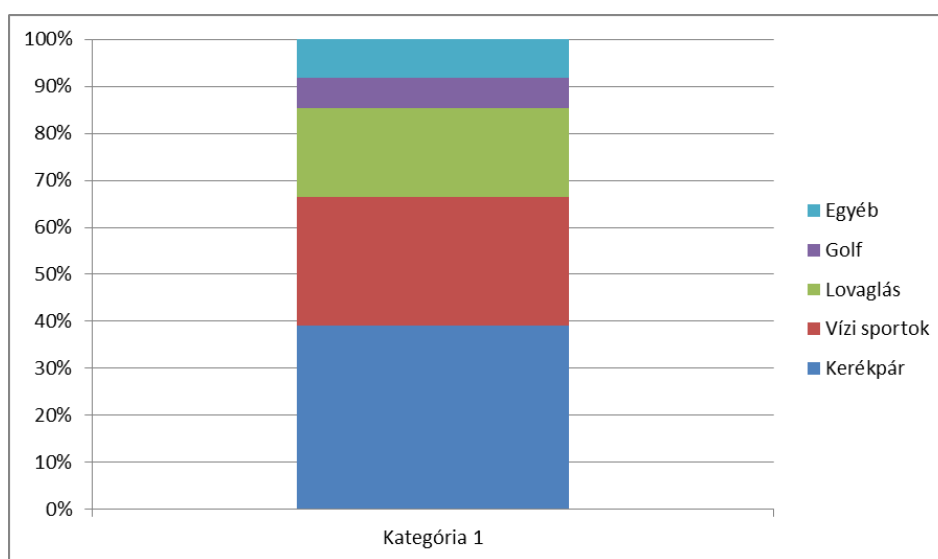
Az ágazat kulcsszereplői, a turisták, a helyi lakosság, és maga a turisztikai iparág számára is fontos, hogy a pozitív hatások felülmúlják a negatívumokat. A bekövetkezendő szemléletváltás szükségessé teszi, hogy a turizmusiparon belül is meginduljon egyfajta szemléletváltás, egy „minőségi forradalom”, melynek során a fő hangsúly a hosszú távú humán és környezeti értékekre kell hogy helyeződjön. Mindezek új tendenciák (fogyasztóorientáltság növekedése, piaci szegmentáció erősödése, tapasztalt turisták számának növekedése, új piacok és utazási irányok megjelenése, turisták kulturális-környezeti érzékenységének erősödése) megjelenését eredményezték, melyek nagymértékben hozzájárultak a turizmus alternatív formáinak kialakításához.

A Békési kistérség turisztikai adottságait tekintve megyei szinten igen kedvező helyet foglal el, ugyanakkor elmondható, hogy ezen adottságok turisztikai terméké váló fejlesztése és azok kihasználtsága a lehetségesnél alacsonyabb intenzitású. A térség két legkiemelkedőbb vonzereje a Körös-vidék természeti környezeti adottságaira (Kettős-Körös folyó, holtágak, erdőségek) épülő aktív turizmus (vizitizmus, kerékpáros- és gyalogos turizmus, horgász és vadászturizmus); illetve a termál- és gyógyturizmus.

Az alternatív turisztikai formák jóval kisebb turistalétszámot szolgálnak ki, mint a tömegturizmus, fejlesztésük összhangban van a turisztikai desztinációk természeti, kulturális, gazdasági adottságaival. Jellemzi ezeket a formákat a lassú, fokozatos fejlesztés, a maximum helyett az optimumra való törekvés, valamint a helyi közösség hosszú távú érdekeinek a figyelembe vétele. A mennyiségi szempontokat felváltja tehát a minőség, a növekedés helyett előtérbe kerül a fejlődés, a desztináció értékeinek megőrzése fokozott hangsúlyt kap. Ugyancsak az alternatív turizmus jellemezője, hogy a fejlesztés tudatos, átfogó koncepción alapul, tervezés alapján történik. Ez a fejlesztés a már létező létesítmények használatára koncentrál, nem pedig újak építésére. (Terra Stúdió, 2005)

A Magyar Turizmus Zrt. által készített felmérés szerint a magyarországi felnőtt lakosság 73 százaléka érdeklődik az aktív üdülési formák közül a természetjárás, 43 százaléka a kerékpározás, 30 százaléka a vízi sportok és 21 százaléka a lovaglás iránt. Legkevésbé a golf érdekli a megkérdezetteket, mindössze 7 százaléka mutat vonzódást iránta.

6. sz. ábra- Az aktív üdülési formák ábrázolása

Forrás: Magyar Turizmus Zrt., 2005.

Az érdeklődés leginkább a természetjárás, kirándulás esetében jár együtt a konkrét tevékenységgel. A természetjárás iránt érdeklődők aktívabbak a legnagyobb arányban, 34 százalékuk rendszeresen kirándul. A kerékpározás kedvelőinek 23 százaléka rendszeresen gyakorolja hobbiját, míg a szezonális jellegű vízi sportok szerelmeseinek csak 15 százaléka űzi gyakran kedvenc tevékenységét. A költségigényesnek nevezhető lovaglás az iránta érdeklődők 9 százalékánál rendszeres tevékenység, míg a golfozásnál 2 százalék az arány. A válaszolók többsége szerint hazánkban jó lehetőségek vannak az aktív üdülésre. A kerékpárosok elégedettek, 73 százalékuk megfelelő körülményeket talál a kerékpártúrákhoz. A lovaglasi és vízi sport lehetőségeiről is hasonlóan jó vélemények születtek, 72, illetve 64 százalék pozitív véleménnyel van a hazai helyzetről. A legnépszerűbb tevékenységen belül a nemzeti parkok területén tett kirándulás váltja ki a legnagyobb érdeklődést, de a gyalogtúrák is fontosak az emberek számára.

A kerékpározást kedvelők elsősorban az egyéni kerékpártúra, majd a mountain bike-ozás iránt érdeklődtek, kevesebbeket vonz a szervezett kerékpártúra. A kerékpárversenyek, teljesítménytúrák érdeklik legkevésbé a kerékpározást kedvelőket. A vízi sportot kedvelők a vitorlázás és a jet-skizés iránt érdeklődnek a legnagyobb arányban, de alig marad el ezektől a kajak-kenuzás, a yachtozás, vagy a vízisízés, a lovaglást kedvelők leginkább a lóháton történő túra iránt érdeklődnek.

A megye ismertetése után szeretném az én kistérségem, a Békési kistérség, adottságait, földrajzi, demográfiai helyzetét, vidékfejlesztéssel kapcsolatos tevékenységét és turizmusát

bemutatni.

IV. Békési Kistérség

A jelenlegi Békési kistérség településeinek többsége a korábbi Békéscsabai kistérség tagja volt. A megyeszékhely és Gyula kedvező statisztikai mutatói miatt a Békéscsabai kistérség nem tartozott a kedvezményezett kistérségek sorába, emiatt a kistérség gazdaságilag fejletlenebb települései is elestek bizonyos pályázati források megszerzésétől. Elsősorban ez volt a fő motiváció abban a kezdeményezésben, amelyben az érintett települések önkormányzatai egy új kistérség létrehozására tettek javaslatot.

A Magyarország statisztikai kistérségi felosztása a 2003. év során felülbírálatra került. A felülvizsgálat nyomán kialakult beosztás 168 kistérségből áll, és 2004. január 1-jén lépett érvénybe. Az átalakulás Békés megyét jelentősen érintette azzal, hogy a korábbi hat kistérségből (Békéscsabai, Mezőkovácsházi, Orosházi, Sarkadi, Szarvasi, Szeghalmi) az intézkedés nyomán nyolc kistérség jött létre. A korábbi térségközpontok megmaradtak, a létrejövő két új kistérség központja Békés és Gyula lett. Az újonnan alakult Békési kistérségben tíz, míg a Gyulaiban hat település van. A korábban meglévő kistérségek közül az átalakulás leginkább a Békéscsabai kistérséget érintette, ahol a korábbi 17 településből öt település maradt a kistérség határain belül.

A kistérségi szintű fejlesztési feladatok kijelölését szükségessé tette Magyarország Európai Unió tagsága, és az ezzel megnyíló Unió pályázati források. A területfejlesztési dokumentumban foglalt jövőkép megvalósítására irányuló stratégia feladata, hogy a régiószintű fejlesztési célokkal összhangban lévő, a Regionális Operatív Programhoz kapcsolódó, mindemellett a gazdag helyi adottságokat figyelembe vevő célokat és azok megvalósítását szolgáló projekteket jelöljön meg.

IV.1. Földrajzi helyzete

A Békési kistérség az Alföld nagytáj két középtájának a Berettyó-Körösvidék és a Körös-Maros köze tájaknak találkozásánál található. Ennek megfelelően a kistérség kisebb, keleti részét, a Berettyó-Körösvidék részét képező Körösmenti-sík alkotja. Ebben a tájegységben találhatóak Békés, Bélmegyer, Köröstarcsa és Tarhos települések. A kistérség nagyobb nyugati területe, a Körös-Maros köze részét alkotó kistáj, a Békési-sík területére esik. Ez a tájegység foglalja magában Csárdaszállás, Gyomaendrőd, Hunya, Kamut, Mezőberény, Murony településeket.

A kistérségben található két kistáj közös jellemzője a száraz, csapadékhányos éghajlat, ezzel párosul a napsütéses órák magas száma. Ennek megfelelően a csapadék mennyisége évi 530-590 mm között van, míg az átlaghőmérséklet 10,2 és 10,4 C° között alakul. A napsütéses órák száma évi 2000 óra.

A térség egyik legfontosabb természeti adottsága a rendkívül értékes termálvízkészlet. A geológiai adottságoknak köszönhető a kedvező víztartó képességű üledékrétegek megléte és a szinte egész Alföldön jellemző magas értékekkel bíró geotermikus gradiensnek köszönhető.

Általános igazság hogy egy-egy település, illetve térség gazdasági dinamikáját és fejlődési lehetőségeit nagyban befolyásoló tényező a növekedési központokhoz viszonyított közlekedésföldrajzi helyzet: a közúti és a vasúti elérhetőség. A Békés kistérség vonatkozásában ezt a kistérségi központ elérhetőségének vonatkozásában érdemes vizsgálni. Békés város és Békéscsaba kistérség minden településéről 30 percnél kevesebb idő alatt elérhető. Budapest elérhetősége 3-3,5 órás tartományban, míg a Hegyeshalmi határátkelőé a 4-5 órás tartományban van. Országon belül a legkedvezőtlenebb a nyugati, dél-nyugati határterület, ahol az autópályák hiánya is hozzájárul az elérési idő jelentős meghosszabbodásához. A kistérséget – hasonlóan egész Békés megyéhez – nem érinti gyorsforgalmi út, ugyanakkor a kistérség közúthálózata megfelelő sűrűségű, a kistérség települései könnyen eléri egymást.

IV.2. Demográfiai helyzet

A kistérség legnépesebb települése Békés 21 704 fővel, ezután Gyomaendrőd (15 530 fő) majd pedig Mezőberény következik (11 335 fő). A kistérség legnagyobb népességszámú községe Köröstarcsa majd háromezer fős lakosságával (2975 fő). A további hat település közül Bélmegyer, Kamut és Murony lakossága haladja meg az 1000 főt Tarhos éppen ez alatt van. Csárdaszállás és Hunya ennél jóval kevesebb lakossal rendelkezik (772 fő illetve 543 fő).

7. sz. ábra- A Békési Kistérség lakosságának települések szerinti megoszlása

Forrás: KSH, 2005.

A lakónépesség változása a születések és halálozások különbségéből adódó természetes szaporodásból és a vándorlási különbözetből vezethető le. A Békési kistérség minden településén csökkenő a lakónépesség.

IV.3. Gazdasági helyzet

A Békési kistérség gazdasága hagyományosan agrárjellegű, a mezőgazdasági termeléshez a kistérség kedvező éghajlati és talajadottságokkal rendelkezik. Az agrárszektor – bár veszített jelentőségéből – a térség lakosságának még mindig jelentős hányadát (11,5%) foglalkoztatja, különösen a falvak népességének megélhetésében játszik kiemelkedő szerepet. A szektor jövedelemtermelő képessége viszont elmarad a foglalkoztatásban betöltött súlyától.

A kistérségben működő társas vállalkozások 11%-a mezőgazdasági vállalkozás és magas az agrár egyéni vállalkozások aránya is (14,2%). A termények értékesítése és további feldolgozása a kistérségen kívül történik, így a magasabb hozzáadott érték is a térségen kívül kerül megtermelésre. (Terra Studio, 2005)

Mezőgazdaság-szántás

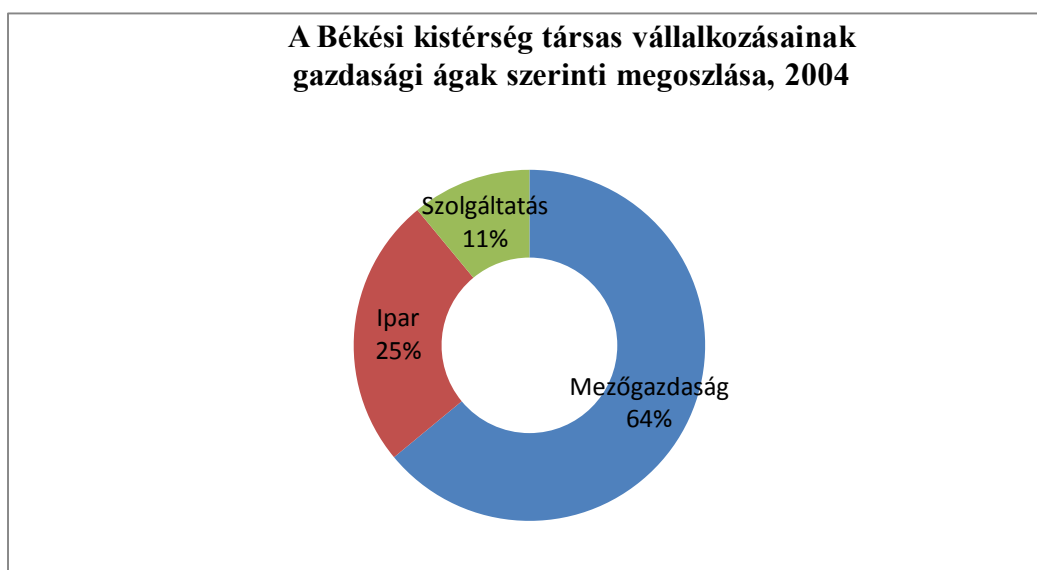

Forrás: <http://amari.blog.hu/?token=1b5881a59f07d7a039d91daf0a1d0f9c&page=9>

(2012.09.27)

A vállalkozások számarányát tekintve magas még (26%) az ingatlanügyletekkel, gazdasági szolgáltatásokkal foglalkozó társas vállalkozások aránya. A városokban minden nagyobb biztosítótársaság rendelkezik kirendeltséggel, illetve minden jelentősebb, országos hálózattal rendelkező pénzintézet nyitott irodát, melyek meghatározó alapját képezik a vállalkozói társadalom kialakulásának. A kistérség alacsony idegenforgalmi jelentőségének megfelelően kevés a szálláshely-szolgáltató és vendéglátó társas vállalkozások száma (42), arányuk az összes szolgáltató társas vállalkozáson belül 7%.

8. sz. ábra- A Békési kistérség társas vállalkozásainak gazdasági ágak szerinti megoszlása

Forrás: KSH CÉG-KÓD-TÁR, 2009

Mint az ábra is mutatja, ebben a térségben a mezőgazdaság fontos szerepet tölt be a vidék fejlődésében és a gazdasági tevékenységében. Fontos megemlíteni, hogy még mindig nagyobb szerepet jelent a mezőgazdaság, viszont most már a szolgáltatók nagyobb számban képviselik magukat. Ennek köszönhető a vidékfejlesztés, amely segíti a vidéki turizmus kibontakozását ezen kistérségben.

IV.4. Vidékfejlesztés

A vidékfejlesztés a vidéken élő emberek életkörülményeinek és gazdasági lehetőségeinek fejlesztését célzó koncepció és politikai törekvés. A vidékfejlesztés ugyanúgy a területi különbségeket akarja csökkenteni, illetve eltüntetni, mint a hozzá nagyon közel álló területfejlesztés.

Az európai vidékfejlesztési politikák a vidéki területek úgynevezett „népességmegtartó képességére”, valamint a területi egyenlőtlenségeket csökkentő kohéziókra koncentrálnak. A vidéki területek népességmegtartó képességét a korábbi évtizedekben elsősorban a Közös Agrárpolitikának a közvetlenül a mezőgazdasági termelésekre és mezőgazdasági jövedelmekre irányuló eszközeivel igyekeznek erősíteni.

A vidéki lakosság helyben tartására nem csak a városok tehermentesítése érdekében van szükség, hanem a természeti környezet és a kultúrtáj fenntartása is azt kívánja meg, hogy a gazdálkodók, a farmerek ne vándoroljanak el. És ha már nem várható is, hogy minden vidéken élő a mezőgazdasági termelésből tartsa el magát és a családját, akkor is a vidéki környezet „gondnokaiként” kell gondozniuk a vidéki természetes és épített környezetet, a vidéki kultúra sokszínűségét!

A vidékfejlesztés alternatívája a turizmus. A turizmusról elmondható, hogy a XX. század jelensége, hiszen az utóbbi évtizedekben vált tömegszerű jelenséggé a Földön. A figyelem középpontjában leginkább jövedelem – és munkahelyteremtő képessége, fizetési mérleget javító, területfejlesztő és egyéb gazdasági szerepe található, a turizmus sokkal több, mint üzlet. A kulturális és a természeti környezetre, valamint az emberek életminőségére gyakorolt hatásait ma már ugyanolyan jelentősnek ítéljük meg, mint a gazdasági hatásokat.

Azokat a tényezőket kell fejleszteni, amelyek az adott térségben megfelelő színvonalon és mennyiségben jelen vannak, és amelyeket képesek működtetni a helyi gazdasági szereplőkés helyi közösségek. Ha a mezőgazdasági termelésnek vannak meg a feltételei, akkor azt kell fejleszteni vagy a fejlődését segíteni, ha pedig más ágazatok számára

adottak a fejlődést előmozdító feltételek, akkor azt kell mozgósítani. Azonban szinte minden vidéki térdég számára adottak a természettel szoros kapcsolatban lévő tevékenységek művelésének feltételei, a vidék fogalomhoz a természet közelséget és az azzal összefüggő tevékenységeket kapcsolni helyénvaló. Ilyenek a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás és halászat, a gyógynövénygyűjtés, az élelmiszertermelés és a turizmus. (László Éva, 2010)

A hatások lehetnek előnyösek, ugyanakkor hátrányosak is. Ahhoz hogy az előnyös hatások kísérjék a turizmus fejlődését, világszerte mindinkább előtérbe került a fenntartható fejlődés követelménye. Ezt egyedül tudatos fejlesztéssel lehet elérni, ami feltételezi a köz- és a magánszektor világos kritériumokon alapuló együttes szerepvállalását, továbbá a szakszerűség fokozását és a minőségi követelmények előtérbe kerülését a turizmus fejlesztésében és szervezésében.

IV.5. Turizmus

Mindkét turizmus ágazat esetében a kistérség adottságai kedvezőek, viszont annak programlehetőségei és kiegészítő szolgáltatásai hiányosak. Az idegenforgalom eddig nem vált a helyi gazdaság szerves részévé a vállalkozók alacsony százalékban kötődnek ehhez a gazdasági ághoz. A turizmus-szervezéssel egyetlen Tourinform Iroda foglalkozik a térségben, ami Gyomaendrődön 2005 elejétől működik. A térségbe érkezők tartózkodási ideje rövid és költségi potenciálja alacsony. A szolgáltatások – a szállás és étkezés – magasabb kategóriákban teljesen hiányosak. A szállásadók területileg erősen koncentráltak, jelentős hányaduk – majd 2/3 részük – Gyomaendrődön működik és itt található a kistérség egyetlen szállodája is.

A két kiemelt adottságot tekintve a kistérség komoly versenytársakkal rendelkezik (pl. a közeli Gyula, Szarvas), akikkel a települések csak komoly, térségi összefogással megvalósuló fejlesztésekkel vehetik fel a versenyt.

A termál- és gyógyturizmus a térség három városában is rendelkezik adottságokkal. Eddigiekben Gyomaendrőd hajtott végre nagyobb volumenű fejlesztéseket, míg Mezőberény inkább a helyi igények kielégítésére törekszik fejlesztéseivel. Békésen a városi fürdő elsősorban a helyi és térségi lakosság gyógyászati ellátását biztosítja.

A térségben a természeti adottságok kihasználására aktív sportélet szerveződött, ugyanakkor kevés azon vállalkozók száma, akik az aktív turizmus különféle ágazatiban piaci szolgáltató tevékenységet végeznének. Hiányoznak az aktív turizmus komplex többfunkciós bázisai, holott szinte minden ágazatban vannak szolgáltatók, akik szívesen részt vállalnának

ezekben a fejlesztésekben, források híján azonban csak alapszolgáltatások elvégzésére képesek és fejlesztésre szinte egyáltalán nem jut bevételeikből.

Az idegenforgalom infrastrukturális hiányosságai és a szervezeti háttér hiányosságai miatt a legégetőbb probléma a marketing tevékenység elégtelensége. Ennek a feladatnak az ellátásához egy felkészült és térségileg is jól szervezett iroda hálózatra van szükség.

IV.5.1. Aktív turizmus

A Békési kistérség kiváló adottságokkal rendelkezik az aktív turizmus gyakorlásához. A Körös élő- és holtágai gazdagon behálózzák a kistérség területét, kedvező feltételeket teremtve a vízisportok gyakorlásához.

A Körösök vízrendszere (Fehér-, Fekete-, Sebes-Körös, Berettyó, Hortobágy-Berettyó, Keleti-főcsatorna) összességében hosszabb, mint a Tisza hazai szakasza. A Fehér-Körös a romániai Tenkétől alsószakasz jellegű, jól hajózható, a Sebes-Körös a körösnagyharsányi fenékgátig gyorsfolyású, de onnantól megszeli. A Fehér- és a Fekete-Körös összefolyásából születő Kettős-Körös már nyugodt folyású, víztükre mintegy 100 méter széles, a víz mélysége átlagosan 6 méter.

A vízi túrázók számára alkalmas kikötési lehetőséggel (lapos, homokos partszakasz) minden vízparti település rendelkezik. A Körös kistérségi szakaszának egyetlen komolyabb kikötője van, ami Köröstarcsánál található.

Vízi túrák szervezésével a gyomaendrődi Körös Kajak Sportegyesület, a Békési Kajak-Kenu Klub és a Békés-Csongrád Vízi túra Szövetség foglalkozik, de egyre több vállalkozás is szervez egynapos, hétvégi és egy hetes túrákat egyaránt. A térségen belül és kívül működő vízi sportegyesületek között rendszeres az együttműködés túrák és versenyek lebonyolításában. Csak néhány vízi túrát, s az azokon résztvevők számát tartják nyilván (a Hármas-Körösön levezőknek bejelentési kötelezettségük van a Körös Maros Nemzeti Park felé), ezért csak becsülni lehet a Körösön évente levezők számát.

A térség adottságai, lovas hagyományai, egyéni szépségű tájai és nem utolsósorban a helyiek ló szeretete és szakértelme kedvező feltételeket nyújtanak a lovas turizmus számára. A békési táj különösen alkalmas lovaglásra, lovas túrákra és távlovaglásra. A sík terep szinte korlátlan lehetőségeket kínál a tereplovaglásra, a talaj pedig általában ideális.

A kistérségben számos gazda tart lovat, a lovak turisztikai célú hasznosítása azonban nem jellemző. A lovas turizmus legjelentősebb bázisai a kistérségben a Mezőberényi Lovas Klub, a Farkasinszky Lovas Tanya, a Neubor Lovas Tanya, és a Szarka Lovas Tanya

Gyomaendrődön, valamint az Urkom Lovas Tanya Békésen. A Mezőberényi Lovas Klub szolgáltatásai között pónilovaglás, sétakocsikázás, fogathajtás, valamint díjugratás és díjlovaglás szerepel, a Farkasinszky Lovas Tanyán erdei iskolai programok keretében gyereklovagoltatás folyik, a Neubor Lovas Tanyán lovas oktatásra és tereplovaglásra van lehetőség – melyet a későbbiek során falusi vendéglátással szeretne kiegészíteni a lovas tanya tulajdonosa –, a Szarka Lovas Tanya gyermektáborokat szervez, míg az Urkom Lovas Tanya lovas oktatással, sétakocsikázással, fogathajtással, díjugratással és díjlovaglással, valamint lovas táborral várja vendégeit. Az Urkom Lovas Tanyán minden évben két lovas verseny kerül megrendezésre, melyek alkalmanként 5-600 nézőt vonzanak.

A békési kistérség domborzati jellegénél fogva kiválóan alkalmas kerékpáros túrák lebonyolítására. A kerékpáros turizmus szerelmesei egyre nagyobb számban keresik fel a térséget, és a kisebb forgalmú főutakon, illetve az általában rosszabb minőségű bekötőutakon kerekeznek át a térségen. A kistérség településeinek önkormányzatai felismerték a kerékpáros turizmus fejlesztésének fontosságát, ezért egyre nagyobb gondot fordítanak a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítására.

Többi aktív turizmus ágai is megtalálhatóak Békés kistérségében, viszont nagyon alacsony számban mérhetőek.

A Békési kistérségnek legnagyobb lélekszámmal bíró települése Békés városa, ezért szeretném földrajzi helyzetét, híres szülöttjét és szolgáltatóit bemutatni.

IV.6. Békés város

Békés város a Kettős-Körös bal partján fekszik, kitűnő turisztikai adottságokkal rendelkező alföldi kisváros. A vízi, a kerékpáros és a lovastúrák kedvelői, a horgászat megszállottjai és a vadászok, a gyógyulni és pihenni vágyók egyaránt megtalálják a számukra megfelelő elfoglaltságot. A Békés-tarhosi Zenei Napok többhetes programot nyújt a zene és a társzművészetek kedvelőinek. A Mazdagfalvi Napok szeptemberi hagyományápoló, szórakoztató 3 napja térségi rendezvényként várja vendégeit.

A város infrastruktúrája teljesen kiépült, a kijelölt ipari területek készen várják a befektetőket. Szakképzett munkaerőben nincs hiány: a városban folyó ipari és mezőgazdasági szakképzés felkészült az igények kielégítésére. Az önkormányzat a maga sajátos eszközeivel segíti a vállalkozásokat, a munkahelyteremtő beruházásokat. A város egyben a legnagyobb munkáltató is, közel 1000 főt foglalkoztat.

Békés gesztora a 3407-es számú Békési Kistérségnek, melynek tagjai Bélmegyer,

Csárdaszállás, Gyomaendrőd, Hunya, Kamut, Köröstarcsa, Mezőberény, Murony, Tarhos. A város alapító tagja a Körösök Völgye Natúrpark Egyesületnek. Tagként részt vesz a Közép-békési Önkormányzati Társulás tevékenységében is.

A város szlogenje, Békés a hidak városa. Azért terjedt el ez a mondat a városról, mert közel 20 híd található a településen.

A város egyik híres szülöttje Jantyik Mátyás. 1864-ben született Békésen régi, köztisztviselői állású polgárcsaládban. A legkitűnőbb növendékek közé tartozott, többször részesült iskolai jutalmakban, sőt kiváló rajzoló tehetségének híre az iskola falain kívül is terjedni kezdett. A mintarajziskolai évek alatt lépett először a nyilvánosság elé, amikor rajzát az "Üstökös" huszonöt éves jubileuma alkalmához 1882. évf. 1. számában Szabó Endre közölte címlapon. 1888-tól Békésen dolgozott, innen küldött rajzokat a „Vasárnapi Újság”-ba a nagy békési árvízről, valamint más aktualitásokról. 1895-ben békési birtokán épített magának műtermet, de 1900-ban ismét a fővárosba költözött. 1902-ben még művészi impressziókban gazdag utazást tett Angliában, azonban egy évre rá, 1903-ban, 39 éves korában, vesebaja kioltotta életét. Békésen, a nevét viselő Jantyik Mátyás Múzeumban állandó kiállítás mutatja be tehetségét.

A Jantyik Mátyás Múzeumon kívül található még Békés város központjában egy nagyon szép Tájház, mely a turistáknak bemutatja a régmúlt életstílusát. Az 1967-ben berendezett tájház kiállításai a következők, A békési parasztelek a 19. század második felében és a századelőn - 19. századi lakberendezési tárgyak - paraszti porta - békési kocsigyártó-műhely. A XIX. században épült klasszicista gazdaházban alakították ki a hajdani békésiek életmódját felidéző Békési Tájházat.

Békés városában három nagyobb templom található, amely szépíti a város központját. A település legnagyobb temploma a Református templom, mely copfstílusban épült és mai formáját 1905-ben nyerte el. A második legnagyobb temploma az 1795-ben barokk stílusban épült római katolikus templom. A szentély oldalán függő hatalmas festmény Jantyik Mátyás, békési születésű festőművész utolsó alkotása, és többek között Orlai Petrics Soma egyik képe is látható. Görög és örmény hívők számára épült ortodox Szent Miklós ortodox templom. Szép arányú épület, belsejében öttengelyes ikonosztáz épült. A képek elsőrangú mesterek művei, keretezésük a copfstílus naturalis levél-virág koszorújából készült.

IV.6.1. Szolgáltatók

Békés városában három étterem található, melyek mindegyike várja az ide látogató turistákat. A Kis-Körös partján fekszik a Bagoly Vendéglő, mely megújult belsővel kínálja a'la cartos étlapját. A központban két étterem a Dübögő Étterem és Szálloda és a Nagyház Pince Borozó várja vendégeit. A Dübögő 2007-ben épült, nagyon modern stílusban és nagyon szép berendezett szobái vannak. Viszont a turisták inkább Békéscsabán vagy Gyulán szállnak meg, mivel árait tekintve (ehhez a kisebb településhez) nagyon drága. Étterme közel 150 főt tud befogadni, ezen kívül még ugyan ennyit a fenti teraszon. Kínálatában mind a menü, mind az a'la cartos ételek is megtalálhatóak.

A Nagyház Pince Borozóról azért is szeretnék hosszabban írni, mivel ez az éttermet a családuk üzemelteti. A kismemesi udvarházakra, kúriákra emlékeztető épület az 1700-as évek végén épült. Az utcai homlokzat gazdag barokkos díszítésével hívja fel magára a figyelmet. Udvari főhomlokzatának földszinti részén az íves oszlopos tornác egy letűnt kor hangulatát idézi. A csonkatornyos tető alatt a gabona felszállítására használt kinyúló csigasor volt. A kétszintes magasföldszinti rész értékét az adja, hogy vörösfenyőből készült, vasszög nincs benne. Itt tárolták a gabonát. A nagyméretű boltozott egységekből álló pincehelyiség tégláit égetett mésztartja össze. A Nagyház azért kapta ezt a nevet, mert sokáig ez volt a városunk legnagyobb középülete az 1800-as évek végéig. Eredetileg intézői lakának és irodahelyiségnek épült. Az épület földszinti részén jelenleg múzeum működik, de 1945 után itt volt a Kommunista Pártház irodája, majd a Földműves Szövetkezet használati jogába került. Az 1960-as évek végétől 2002-ig a pince étteremként üzemelt. Színvonalas étteremben cigányzene szórakoztatta a közönséget. 2008-ig modern zenés szórakozóhelyként üzemelt. 2009-től a Pince-Borozó Plusz Kft. újra visszaállította ezt a szép épületet az eredeti éttermi szolgáltatással. Nagyon kellemes hangulatú pince, közel 140 főt tud befogadni. Kínálata hétköznapi csak menü, rendezvények esetén a'la cartos ételekkel is szolgál. Azért választottuk a menüztetést hétköznapra, mert Békés városában erre van igény. A másik két vendéglátóegységgel is beszélve a'la cartos kínálatukat nem nagyon keresik hétköznapi és hétvégén is igen csekély számban a helybeliek, turisták száma pedig igen kevés.

Mind a három vendéglővel kapcsolatban áll a Békési Pálinka és az étkező vendégeknek szívesen kínálják a híres Békési Pálinkát.

Békés városában a legnagyobb turisztikai szolgáltató a Békési Pálinka Centrum és Múzeum.

V. Gasztroturizmus

A gasztroturizmusba tartozik a pálinkaturizmus, mint alternatíva.

Minden nemzet kultúrájának meghatározó része a gasztronómiája. Különböző sztereotípiák léteznek azzal kapcsolatban, hogy milyen az egyes nemzetek konyhája, és minden nép büszke a saját konyhájára, még ha az nemzetközi megítélésben talán nem is annyira elismert. Így vannak ezzel a magyarok is. A gasztronómia jelentése a magyar értelmező szótár szerint: ínycség, az ételek és italok szakértő ismerete, kifinomult élvezése, az étkezés művészete. További jelentése: szakácsművészet, ínycsmesterség. Tágan értelmezve pedig magában foglal mindent, ami az étkezéssel kapcsolatos, a terítés, felszolgálas művészetét, az étkezés kultúráját. A turizmussal összefüggésben a gasztronómiát elsősorban a különleges alapanyagokhoz, ételkészítési szokásokhoz, tájak, évszakok és ételek sajátosságaihoz kapcsoljuk. A külföldi és a hazai turisztikai programokban, az egyes térségek turisztikai kínálatában egyre gyakoribbá válnak a gasztronómiai tárgyú kiadványok, melyek hosszabb rövidebb időtartamú utakon vagy rendezvényeken részvételt jelent.

Amiért szinte biztos siker az étkezést a turisztikai kínálat középpontjába állítani, azon egyszerű ok, hogy az evés az emberek mindennapi szükségleteinek kielégítéséhez kapcsolódik. Az egészséges életmódra törekvés egyik módja az étkezési szokások megváltozása és korábbiak helyett egészségesebb ételek fogyasztása. A változatos táplálkozásra törekvés azt is jelenti, hogy olyan ételeket is kipróbálunk, amelyeket korábban nem fogyasztottunk. A nem nagyüzemi körülmények között, egészséges alapanyagokból készült ételek megkóstolása, megismerése és esetleg a család rendszeres ételje közé beiktatása szempontjából kiváló alkalom a számos gasztronómiai rendezvény.

A magyar konyha sajátos alapanyagai és az alkalmazott technológia miatt elsősorban a belföldi turisták számára kínál kiváló programokat és nyújt egyedi élményt. A gasztroturisztikai rendezvények sikerét az a trend is növelheti, miszerint a belföldi turizmusban növekszik a többszöri alkalommal, rövidebb időre tervezett utazások száma. A gasztronómiával összekapcsolt pihenés az egyik olyan forma, amely a rövid távú, belföldi pihenés céljait jól szolgálja. A turizmus trendjeit figyelemmel kísérve megállapítható, hogy növekszik azon turisták és programok száma, akik és melyek, az étkezést az utazás kókuszába helyezik, ezáltal az élmény egyedivé válik, csak a meglátogatott területhez kötődik, az élményt nyújtó szolgáltató számára pedig, a gazdasági haszon mellett a térségi kötődést és a hagyományok megőrzésének tudatát jelenti. (László Éva, 2010)

VI. A pálinkaturizmus, mint alternatíva

A vidéki turizmus új ága van kibontakozóban a Pálinkaturizmus, mely a borturizmushoz hasonlóan vonzerőt jelenthet az adott térségekben. A pálinkafogyasztás kultúrájának megteremtése, a nemzet itala iránti fokozott érdeklődés, mint turisztikai attrakció megjelenése a 2004- 2005 évek táján indul útjára. Ha ezt sikerül ötvözni az adott vidék egyéb vonzerejével, jelen esetben a gasztronómiai, kulturális és kézműves hagyományok felújításával az adott vidékre jellemző egyéb adottságok bemutatásával komoly turisztikai vonzerő lehet.

Úgy érzem a pálinka kultusz éledése, erősíti identitás tudatunkat, erősíti a magyarság összetartozásának gondolatát és jogosan teheti büszkévé e nemes ital készítőit is, azért, mert hittek nemzeti italunk feltámadásában és egy igazi Hungarikumot tettünk a világ gasztronómiájának asztalára. A pálinkafogyasztás kultúrájának megteremtésével, újraélesztésével az egész nemzet nyert valami egyedi arculatot e globalizálódó európai közösségben.

VI.1. A pálinkáról

A párlatkészítés tudományának eredetére vonatkozóan három fő elképzelés létezik: az egyik szerint már a honfoglaló magyarok ismerték, hiszen a közép-ázsiai népek is készítettek szeszes italt erjesztett lótejből, kumiszból. Mások szerint az európai kultúrában a mai Írország, Skócia területe e tevékenység bölcsője, ahol már a 400-500-as években készítettek párlatokat gabonából. A harmadik elmélet azt feltételezi, hogy délről juthatott el hozzánk, ugyanis az első párlatkészítésről szóló írásos emlékek a mai Irak, Irán területéről származnak, ahol időszámításunk előtt 1000 körül már ismerték a desztilláció alapelvét, tudták, miként nyerhetnek borból tömény szeszes italt.

A pálinkafélék magyarországi elterjedése a királyi udvarhoz kötődik, itáliai kapcsolatok révén jutott el hazánkba Károly Róbert uralkodása (1308-1342) idején. Felesége, a lengyel származású, de magyar ősökkel is bíró Erzsébet királyné (IV. Béla dédunokája volt) köszvényét gyógyították aqua vitae-vel, amit aqua vitae reginae Hungariae-nek, a magyar királyné életvizének is neveztek. Ez valószínűleg rozmaringos borpárlat, azaz brandy lehetett, ami a mai pálinka elődjének tekinthető. Nem véletlen, hogy a pálinka első neve égett bor, égetett bor volt. (Békési Kalendárium, 2011)

VI.1.1. A Békési pálinkáról

1984-ben alapították a Békési Pálinkafőzdet. Családi manufaktúrában működik, Békés városában. A cégnévben szereplő Békési szó az alapító család névére utal, nem pedig a helységnévre. Ifj. Békési Zoltán édesapjával együtt kezdetben csak bérfőzést vállalt. Ekkor még, mint magánvállalkozók működtek. 1988-ban vásárolták meg a sarkadi cukorgyár tulajdonában lévő gőzmozdonyt. Ennek a gőzével fűtötték a pálinkafőzésre használt üstöket. 1990-ben alapították meg a Békési és fia Bt-t, innentől kezdve már a bérfőzés mellett saját márkás termékeket is gyártottak. Az országban ők kezdték el újra a 0,05 literes kiszerelésű szeszesitalokat forgalmazni. 1996-ra már kinőtték az akkori telephelyüket és így váltásra került sor.

Békési Pálinkafőzde logója

Forrás: bekesipalinka.hu (2012.09.28.)

Az új telephelyen lehetőség nyílt nagyobb mennyiség gyártására és raktározására, viszont a kisüveges palackozás megszűnt. Megnőtt a lédig pálinka forgalma is ettől az időtől kezdve. Az első maihoz hasonló termékek 2001-ben kerültek piacra. A folyamatos fejlesztések nyomán ma már hazánk egyik legismertebb pálinkafőzdéjévé váltak, éves pálinkatermelésük elérte a 400 ezer litert. A Békési Pálinkafőzde 2005 áprilisától Békési Pálinka Részvénytársasággá alakult át. A vállalat még ennek ellenére is családi vállalkozás, hisz a dolgozói létszám is nagyon alacsony, mindössze 24 fő. A Békési Pálinka Zrt. rendelkezik több hivatalos márkakereskedéssel, az egyik Budapesten található, ahol a vezérigazgató lánya tölti be a boltvezetői állást.

A főzde telephelyén működik egy vonat büfé, ami egy átalakított személykocsiból és a kezdetben pálinkafőzésnél használt felújított gőzmozdonyból áll. Zászlóshajójuk a földrajzi eredetvédett Békési Szilvapálinka, amely az Európai Unió minden tagállamában elismert termék. Az uniós közösségi oltalmat élvező 12 magyar termék egyike, amire méltán büszkék

lehetnek. Ennek a terméknek sikerült elérnie, hogy eredetvédetté nyilvánították Magyarországon. 2006-ban a Békési Pálinkafőzde Kiváló Magyar Élelmiszer védjegyet nyert, 2008-ban aranyérmet kapott a Kisüsti Pálinkafesztiválon.

Békési Szilvapálinka-ágyazott

Forrás: bekesipalinka.hu (2012.10.20.)

A Békési Pálinka Zrt. alapelve: „A tradíciókra épülő, legjobb minőségű pálinkák előállítása”. A vállalat küldetése, hogy a cég termékei ne csak Magyarországon, hanem az egész Európai Unióban elismertté váljanak. A cég a működése alatt még csak egyszer végzett egy kisebb piackutatást, a Békési Dió Ágyas pálinka bevezetése előtt, ami kóstoltatásból állt. Más irányzatú piackutatásuk még nem volt. A Békési Pálinkafőzde belső és külső elemzést is végez kisebb mértékben. A céget, mivel családi vállalkozás, nem jellemzi a széttagoltság, figyelembe veszik a közösségi marketingben végzett kutatásokat. Belső elemzéseket elsősorban a kereskedelemre végeznek, értékelik, és terveket készítenek annak javítására. A fogyasztók és a piac alakulására végeznek elemzéseket. Külső és belső elemzések alapján értékelik saját magukat.

VI.1.1.1. Békési Pálinka bemutatóhelyei

Pálinkafőzdében 2003. óta várják látogatóikat a Békési Pálinka Megállóhelyen. A megnövekvő látogatói forgalom viszont szükségessé tette egy nagyobb és korszerűbb kóstoló és bemutatóhely létrehozását. Békés belvárosában található az a régi műemlék épület, melyben létrehozták a Békési Szilvapálinka Centrumot (BPC), melynek ünnepélyes megnyitóját 2011. június 4-dikén rendezték.

A földszinten kialakított bemutatóhelyek mellett 80 férőhelyes előadórész is berendezhető, a szükséges technikai felszereléssel, ahol az érdeklődő csoportok ismertető filmeket tekinthetnek meg a pálinka hagyományairól, a Békési Szilvapálinkáról, illetve a Közép-Békési Centrumról. Az emeletre érve találkozhatunk, egy ún. Infobox-szal, mely egy szilvapálinka érlelésre használatos fahordó stilizált változata. Ebben kisfilmek tekinthetők meg, egyszerre 2-3 főnek. Az interaktivitás következő eleme egy érintőképernyős infóterminál, amin megtekinthető a térség, a turisztikai attrakció, valamint 10 nyelven elkészített tájékoztató kisfilmek.

A karzaton került kialakításra a 42 férőhelyes kóstoltató hely, kiszolgálópulttal, valamint családbarát szolgáltatásként, gyermekjátzó szoba. A kiállítás, valamint az ismeretterjesztő Békési Szilvapálinkát bemutató kisfilmet követően jön a kóstoltatás, a karzati részen. Kétfajta kóstoltatás választható: 3, 5 illetve 8 fajta pálinkát tartalmazó csomagok, de választható akár a korlátlan fajtát tartalmazó kóstoló csomag is. A pálinka kóstoláshoz pogácsát, kolbászt, kenyeret, sajtot, almát kínálnak, igény szerint. Az épület akadálymentesített.

Hitvallásuk, hogy újrateremtsék azt a közösségi érzést, amit egykoron a pálinkafőzés jelentett az emberek számára. A BPC modern értelemben véve szolgáltatóház, egy érzés megvalósítása, közösségi hely, ahol a pálinka van a centrumban. A hely magába foglal mindent, ami a pálinkához kell.

A BPC legkorszerűbb 120 literes pálinkafőző berendezésén, kivételes lehetőségként a látogató saját maga főzheti ki pálinkáját, választása szerint, kisüsti vagy dúsító tornyos eljárással, akár interneten keresztül is. A főzéshez igények szerinti fajtájú cefrét és segítségül szakembert biztosítanak. A lefőzött pálinkát szakszerűen tárolják, kérésre érlelik, ágyazzák, palackozzák, melyet akár saját tervezésű címkével ellátott palackban is hazaviheti a vásárló.

A Békési Pálinka Centrum egyedi kialakítású pincéjében található az országban egyedülálló Pálinka trezor. A BPC alsó szintjén, biztonsági tároló szekrényekből és érlelő

kamrákból álló Pálinka trezor azon pálinkakedvelők részére jött létre, akik a legkiválóbb pálinkáikat, mint értéket folyamatosan, biztonságos körülmények között kívánják tartani. A pince hőmérséklete, páratartalma egész évben optimális (~ 18 °C) a pálinka tárolására.

A pince belső részében kialakított egyedi kóstolótermet bérlőik, a hozzá igényelhető szolgáltatásokkal kedvezményesen használhatják. A különterem biztosítja a nyugodt, teljesen zavartalan pálinkázást, tárgyalásokat, találkozókat. Az érlelő kamrákban a kifőzetett pálinkát különböző anyagú (eper, akác stb.) és méretű (5–50 literes) érlelő fahordókban szakszerűen érlelik, és igény esetén, tetszőleges alkoholfokra beállítva, a kiválasztott palackba, egyedi címkével ellátva bepalackozzák.

VI.1.1.2. Marketing kommunikáció

A Békési Pálinkafőzde marketing tevékenységet végez. Ezek között megtalálhatók az ATL, illetve a BTL eszközök is. A tömeg médiumok, azaz az ATL eszközök közül a nyomtatott sajtót, az internetet, illetve kevés alkalommal, de a televíziót is használták. A folyóiratokban illetve könyvekben heti rendszerességgel reklámoznak, ilyenek például a Nemzeti Sport, Képes Sport, Blikk, Blikk Nők, és különböző szaklapok, mint például Magyar Mezőgazdaság lapja. Népszerűsítik magukat az interneten is, hiszen a cég saját honlapján kívül még több hírportállal is szerződésben áll. A televíziós reklámozás abból állt, hogy egy pár alkalommal a TV2 Napló című műsorában lévő nyereményjáték fődíját a Békési Pálinka Zrt. ajánlotta fel. E mellett még szerepelt a cég, a régiót bemutató néhány turisztikai filmben, mint látványosság.

BTL marketing kommunikációs eszközök közül a személyes eladást, a szponzorálást, és a nyomtatványokat alkalmazzák. A személyes eladást különböző rendezvényeken használják, ahol a Békési Pálinka Zrt. megjelenik bemutatókkal, illetve kóstolási lehetőséggel. A Békési Pálinkafőzde Békés megyében két kézilabdacsapatot is támogat, a Budapest Bank-Békéscsaba Előre Női Kézilabda csapatot, illetve az Erste Békés Férfi Kézilabda csapatot. A cég több fajta nyomtatvánnyal, szórólapokkal rendelkezik magyar, angol és német nyelven, amiket a különböző rendezvényeken szétosztanak.

A Békési Pálinka Zrt. szegletmarketinget folytat, aminek sajátossága, hogy a termékkínálat testre szabottabb, a termékek árai a célpiachoz vannak igazítva, megfelelő média eléréssel reklámozzák a termékeket és a célpiachoz megfelelő értékesítési csatornával, rendelkeznek.

A legtöbb rendezvényen részt vesznek, a csak pálinkával foglalkozókon kívül még

rendszeres kiállítói borfesztiváloknak, az AMC által támogatott rendezvényeknek, valamint egyéb, tradicionális magyar termékeket bemutató kiállításoknak, vásároknak.

Külön rendezvényekre alakították ki a Békési Pálinka Mobilt, amely egy bárhol felállítható mozgó büfé, és a főzde teljes szortimentjét tartalmazza. A rendezvények nagy részén azonban – mivel a mobil nem mindig illik az adott rendezvény stílusához, a szervezők installációjához alkalmazkodva alakítják ki standjukat. Stílusban inkább a hagyományos, népies irányvonalat képviselik, képfestő terítőt, művirág- és –gyümölcsdekorációt felhasználva.

Személyzetük pálinkafőzdés pólóban és logózott kötényben dolgozik, és egy-két hosztesszel kiegészülve régóta a főzdében dolgozó, termékeiket jól ismerő szakemberek.

Legalább 3-féle szórólapot visznek magukkal a kiállításokra. Az egyik a főzdét, a mozdonyt és a termékeket mutatja be az elérhetőségek feltüntetésével együtt. Ez azonos tartalommal három nyelven is elkészült. Ezen kívül egy másik lap hirdeti – a rendezvény helyszínétől függően – a budapesti vagy a békési üzletet, egy harmadik pedig a Békési Pálinka Mobilt reklámozza.

A pálinkafőzdeknek nagyon fontos, hogy együttműködjenek és együttesen jelenjenek meg a térségből. Ennek kezdetleges projektje a Békési Pálinka Út.

VI.1.1.3. Békési Pálinka Út

A Közép-békési Területfejlesztési Önkormányzati Társulást 1997-ben alapította Békés, Békéscsaba és Gyula város önkormányzata. Célja: olyan városhálózat létrehozása, mely közös, egymást kiegészítő, de egymást nem gyengítő tevékenysége révén a Dél-Alföld jelentős gazdasági térségévé válik. A Közép-Békési Centrum fejlesztési stratégiájában szereplő célok között a magánvállalkozások, térségi gazdasági szereplők segítése, közös, egymásra épülő projektek megvalósítása is szerepel. Ehhez csatlakozott a Békési Pálinka Zrt. is.

A projekt szerencsésen ötvözi a köz- és magánszféra összefogásán alapuló fejlesztést, mely mindhárom települést érinti, egyedi attrakciót hoz létre, a gazdasági, turisztikai eredményeket javítja, gazdagítja.

A három önkormányzat, helyesen felmérve a térségi vállalkozások igényeit, nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a 2007-2013-as támogatási ciklus támogatási lehetőségeit deklaráló dokumentumainak véleményezése során a térség gazdasági szereplőinek terveivel, elképzeléseivel, fejlődési pályájával összhangban fogalmazódjanak meg a lehetőségek. Az

Európai Unió források felhasználását szabályozó dokumentumok prioritásaihoz illeszkedő Közép-békési elképzelések nevesítése több esetben megvalósult.

A Dél-alföldi Operatív Program Versenyképes turisztikai termék és attrakciófejlesztés kiírásban a borturizmus mellett a pálinkaturizmus nevesítését is kezdeményezte, mely révén részletesen megfogalmazódhat jelen projekt, jelentős magántőke bevonásával.

A Közép-Békési Centrum több országos és nemzetközi rendezvénnyel büszkélkedhet, melyek méltán népszerűek gasztronómiai vonzerejük révén. A Gyulai Kisüsti Fesztivál, a Csabai Kolbászfesztivál középpontjában a térség közkedvelt élelmiszeripari termékei, a Békési Szilvapálinka és a Csabai Kolbász állnak. A népszerűséget kívánja a térség turisztikai kínálatában erőteljesebben megjeleníteni a Békési Szilvapálinkát.

A projekt a Békési Szilvapálinka turisztikai attrakcióként való megjelenítését tűzte ki célul, pálinka kóstoltató és bemutató helyek létrehozásával, Békési Szilvapálinka Út néven.

Magyarország Európai Unió csatlakozásának évében lépett hatályba az a szabályozás, amely alapján 5 Magyarország területén előállított gyümölcspárlat nevezhető pálinkának. Ezek: Békési Szilvapálinka, Kecskeméti Barackpálinka, Szatmári Szilvapálinka, Szabolcsi Almapálinka és a Gönci Barackpálinka. A földrajzi eredetvédett Békési Szilvapálinka Békés megye 17 településén készíthető vörös szilvából.

Földrajzi védelmét a Körösök által biztosított klíma, a kötött talaj, valamint a magas napsütéses órák száma biztosítja.

A Békési Szilvapálinka Út bemutatja a termék előállításának hagyományait, előállításának különféle módjait, és természetesen a hungaricumot. A projekt megvalósulása egyedileg könnyen azonosítható turisztikai attrakciót hoz létre, ami a Közép-Békési Centrum turizmusára, illetve a gazdasági társaságok révén, a térség gazdaságára is pozitívumokat hoz.

A projekt nem a párlat kereskedelmi térnyerését, piacszerzését hivatott elérni, hanem új programkínálat meghonosítását nem csak a Dél-Alföldön, illetve hazánkban, hanem nemzetközi viszonylatban is. Borutak, whisky-túrák már léteznek, de eme hungaricum ez idáig nem jelent meg a turizmusban ilyen módon. Ezt a hiányosságot pótolja, kiaknázatlan lehetőséget nyitja meg a projekt a hungaricum előtt, új és egyedi turisztikai kínálati elem megvalósításával.

A helyi termékek népszerűsítésén alapuló Közép-Békési Centrum által kezdeményezett projekt teljes egészében illeszkedik a Körösök Völgye Natúrpark Egyesület turisztikai fejlesztési stratégiájához. A Natúrpark tervei között markánsan jelenik meg a Körösök-völgye helyi termékeinek összefogása, közös promotálása, turisztikai hasznosítása.

A Békési Szilvapálinka Út projekt 4 helyszínen, 5 konzorciális partner közreműködésével valósul meg a Közép-Békési Centrum (KBC) által felölelt 3 településen: Békésen, Békéscsabán és Gyulán. (<http://www.palinkaut.hu>)

VI.1.1.3.1. A Békési Szilvapálinka Út, mint projekt vonása, célja

A projekt két egyedi vonással rendelkezik. A projekt előkészítése és megvalósítása példaértékű összefogás eredménye, melyben helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok, valamint a turisztikai vonalat megtestesítő civil szervezet fog össze a térség gazdasági és turisztikai potenciáljának növelése érdekében, jelentős magántőke bevonásával.

A projekt középpontjában a térséget jellemző, az Európai Unióban földrajzi eredetvédelemmel rendelkező terméket, a hozzá kapcsolódó hagyományokat tartja életben, kívánja markánsabban megjeleníteni a turisztikai kínálatparkettán.

A hungarikumnak minősített Békési Szilvapálinka áll a projekt középpontjában, amely a beruházások megvalósulását követően hazai és nemzetközi szinten is egyedi turisztikai desztinációt valósít meg.

A projekt célja a Közép-Békési Centrum által érintett településeken, a földrajzilag eredetvédett Békési Szilvapálinka turisztikai attrakcióként való bemutatása, a hungarikum népszerűsítése, a térség turisztikai kínálatának bővítése. A békési szilvapálinka földrajzi eredetvédelme alapján csak vörös szilvából, 17 Békés megyei településen előállított terméket lehet az Európai Unió területén Békési Szilvapálinka néven forgalmazni. A termék névhasználata során, a pálinka elnevezés csak Magyarországon, illetve 4 osztrák tartományban előállított termék esetében használható, az egész Európai Unió területén.

A pályázatban pálinkakóstoló-, és bemutató helyek kerülnek kialakításra, az országban egyedülálló turisztikai programcsomagok keretében, ezáltal a földrajzilag eredetvédett Békési Szilvapálinka bemutatására és kóstoltatására nyílik lehetőség, mely kiegészül a termék hagyományainak, előállításának bemutatásával is. Mindhárom városban vállalkozók alakítják ki a bemutatóhelyeket, amely beruházásokhoz az önerőt maguk biztosítják. A vállalkozók a projekt előkészítése során létrehozták a Pálinkaút Kft.-t, amely a Békési Szilvapálinkaút „koordinátori” szerepét látja el. (Pálinka út pályázati anyag, 2009)

Többek között innen kerül koordinálásra a 3 bemutatóhelyre történő látogatócsoportok szervezése, a programok promotálása. A Közép-Békési Területfejlesztési Önkormányzati Társulás a Körösök Völgye Natúrpark Egyesületen keresztül tud biztosítani tapasztalt, megbízható projektmenedzsereket, akik a teljes projektet segítik.

VI.1.1.3.2. Árpád Pálinkatanya

Cégük a Dél-Alföldi Regionális Operatív Program 2.1.1. D komponens pályázati kiírásán támogatásban részesült a pálinka kóstoltató és bemutató helyek kialakítására. Az országban egyedülálló turisztikai programcsomagok keretében, a földrajzilag eredetvédett Békési Szilvapálinka bemutatására és kóstoltatására nyílik lehetőség, mely kiegészül a termék hagyományainak, előállításának bemutatásával is.

Az Árpád és Vadász Pálinkák 2011 tavaszától korhű, mégis modern és kényelmes környezetben adnak otthont a pálinkaturizmus kedvelői számára. A hagyományos előtornácos pálinkatanyán belül megtalálhatóak a kisüsti és oszlopos technológia főző- és egyéb technikai berendezései és a vendégek számára kialakított kóstoló teremek . A főzdében a házigazda, Ifj. Nagy Árpád főzőmester vezeti körbe a vendégeket, akik megismerkedhetnek a manufaktúra történetével. A főzőmester áttekinti a pálinkafőzés folyamatát a gyümölcstől a palackozásig, beavat a pálinkalepárlás titkába, egyúttal bemutatja a szakszerű pálinkakóstolást és értékelés lépéseit, megkóstoltatja a manufaktúra terméksorait és kötetlen beszélgetés keretén belül válaszol a feltett kérdésekre. Ezalatt igény szerint felszolgálásra kerülnek kizárólag Békés megyében készített hagyományos ételek- csabai kolbász, szalonna, disznótoros, pástétomok, körözött, dagadó- melyek bemutatják a tradicionális és ízletes helyi gasztronómia változatosságát és különlegességét.

VI.1.1.3.3. Gyulai Pálinka és Kóstolóház

A Gyulai Pálinka Kóstolóház élő bemutatóhelyként kívánja népszerűsíteni a magyar gasztronómiai kultúrát és részletesen bemutatni a pálinkagyártás folyamatát, amely révén egy jelentős elemmel bővült a helyi látványosságok köre.

Gyula város zajától távol, de mindössze 4-5 perces autózással könnyen közelíthető meg a Gyulai Pálinka Kóstolóház. A modern, de mégis hagyománytisztelő külső- és belsőépítészeti megoldásoknak köszönhetően az épület harmonikusan illeszkedik az alföldi, békési tájba. A létesítmény nagyobb csoportok befogadására alkalmas kóstoló, és termékbemutató teremmel várja az ide érkezőket, és a vendégek igényeinek teljes körű kiszolgálását célozza a bár, valamint a helyi portékákat árusító termékbemutató üzlet is. Ugyanakkor a Kóstolóház nem pusztán egy turisztikai attrakció, hanem az ismeretek bővítését, a magyar kultúra bizonyos elemeiben történő alaposabb elmélyedést célozza. A látogatóknak lehetőségük van megismerni a pálinkakészítés technológiáját. Díjnyertes

pálinkakóstolásokon kívül bográcsos, illetve grillezett ételek elkészítésére is van lehetőség.

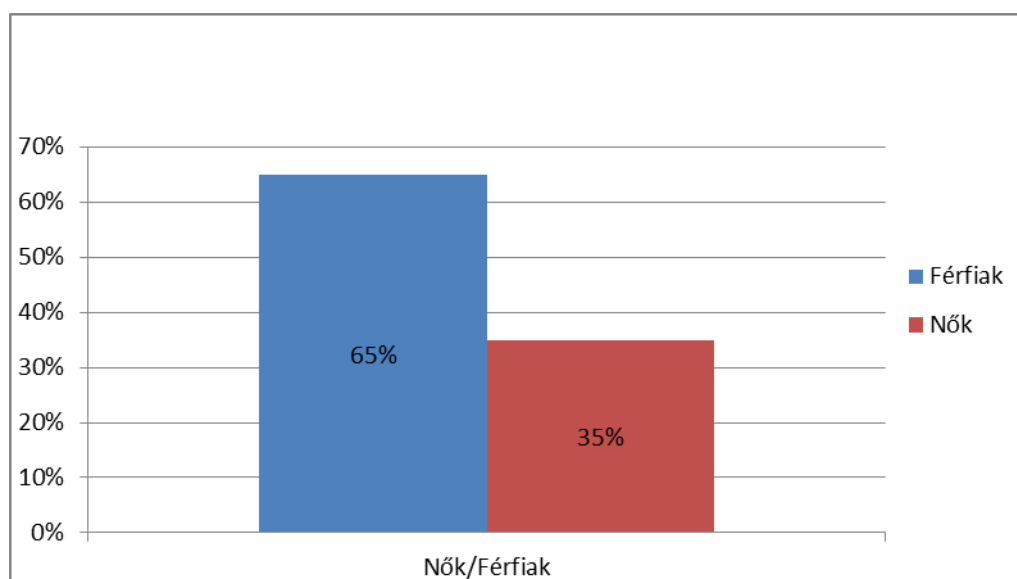
A Békési Szilvapálinka Út nem pusztán kulináris élményt nyújt a térségben látogatóknak, hanem láncszerűen felépített programjaival komplex turisztikai szolgáltatás-csomagot is biztosít. A projekt három településen- Békés, Békéscsaba, Gyula- a helyi adottságoknak megfelelően különböző szabadidős tevékenységekkel várja a vendégeket. Ezekről a programlehetőségekről a Békési Szilvapálinka Centrum, a békéscsabai Árpád Pálinkatanya és a Gyulai Pálinka Kóstolóház mellett, a Gyulán található Békési Szilvapálinka Út információs irodájában (0 kilométer Pálinka Bolt) kaphatnak részletes információt az érdeklődők.

VII. Saját kutatásom

2012 júniusától 2012 szeptemberéig jelen voltam a Békési Pálinka Centrum pálinka útjain és folyamatos kapcsolatom volt a centrum vezetőjével. Részt vehettem kóstoláson, az üzem és a centrum bemutatásában, ahol a résztvevőket megkérdezhettem és ez által a kutatásomhoz hozzájárultak és segítettek. A kidolgozáshoz egy 100 fős kérdőívet dolgoztam fel.

Kutatásom során arra voltam kíváncsi, hogy beigazolódnak-e azok a feltevéseim, miszerint a 35-45 éves korosztály az amely mozgatható a pálinkaturizmusban, rövid az itt tartózkodás és a Békési Pálinka Út mellett más pálinkával kapcsolatos tematikus rendezvényeket is ismernek.

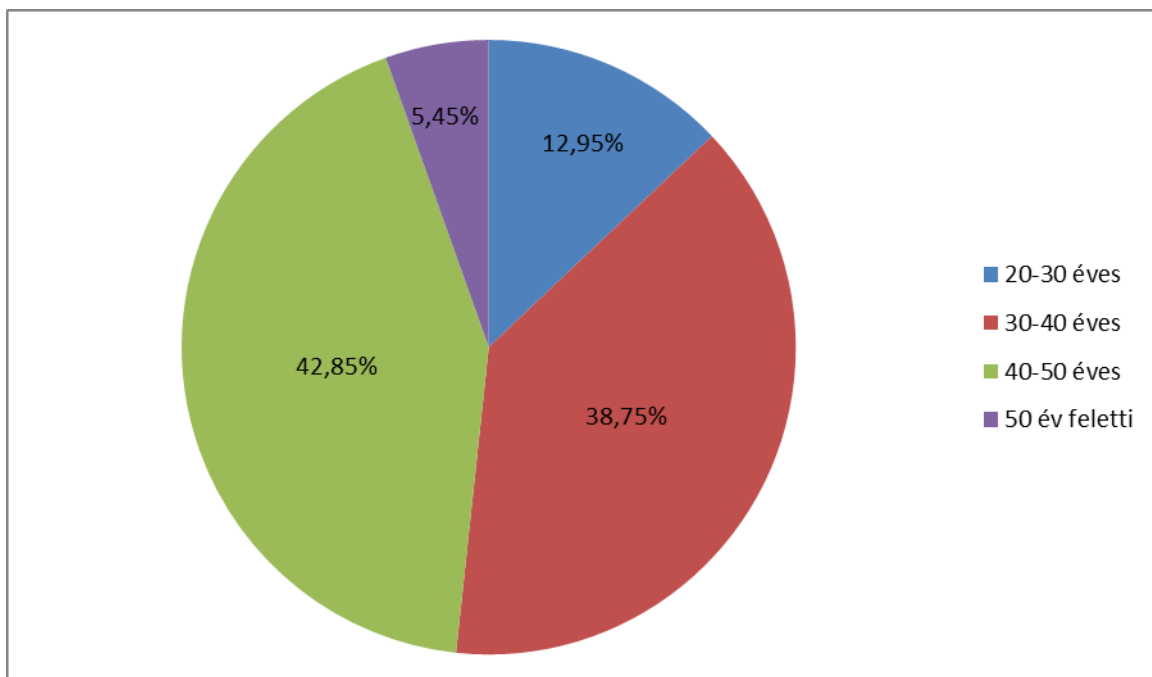
9. sz. ábra: Nemek megoszlása (%)

Forrás: Saját kutatás, 2012

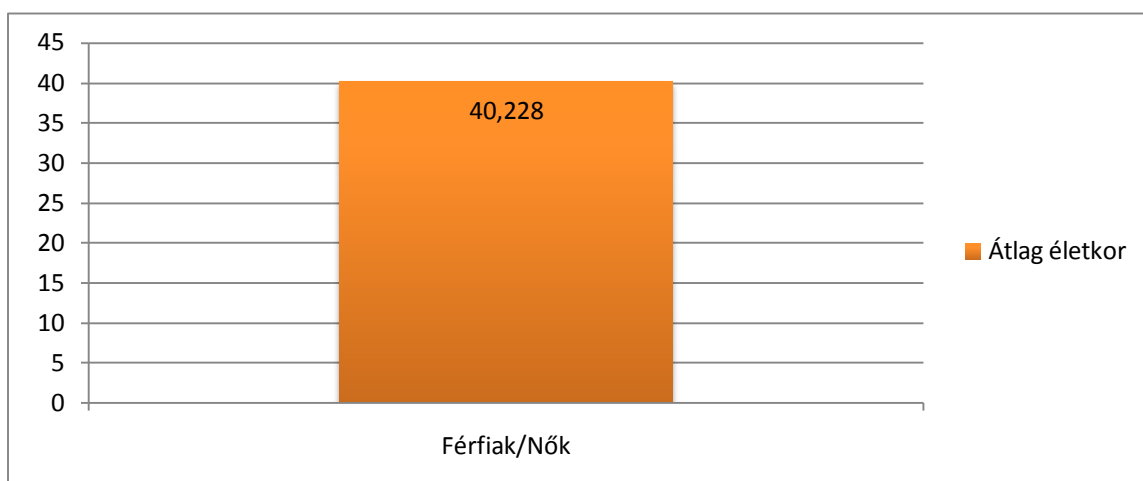
Nemek megoszlása szerint a férfiak 65 %-os túlnyomó többségben vettek részt a tematikus úton, míg a nők 35 %-ban voltak jelen. Ebből arra következtetek, hogy a férfiak körében a pálinka kedveltebb ital.

10. sz. ábra : Megkérdezettek életkora szerinti megoszlása (%)

Forrás: Saját kutatás, 2012

11. sz. ábra: Nemek életkorának átlaga (%)

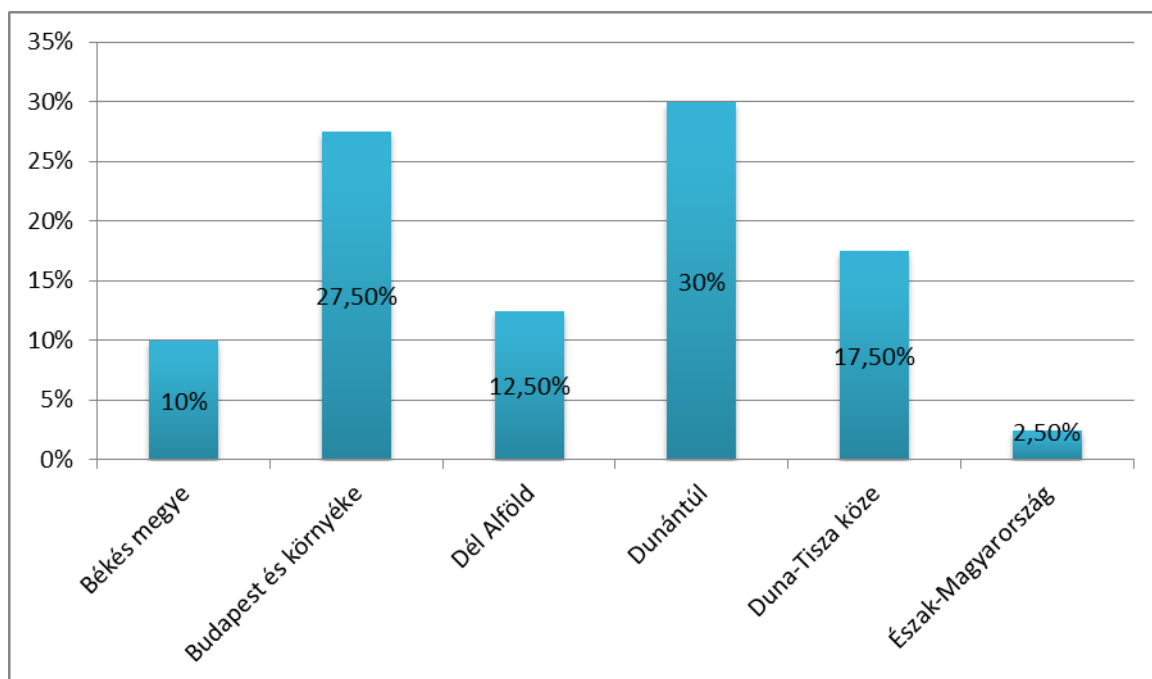

Forrás: Saját kutatás, 2012

Személyes adatok kitöltéséből kiderült az a tény, hogy a 35-45 éves korosztály az,

amely érdeklődik a pálinkaturizmus iránt. Egyéb kutatások szerint az idősebb korosztály érdeklődik nagyobb számban a gasztroturizmus iránt. A következő 2 diagramon nagyon jól ki is rajzolódik, hogy a megkérdezettek többsége 35-45 év között vannak, mivel a nemek életkorának átlaga 40 év.

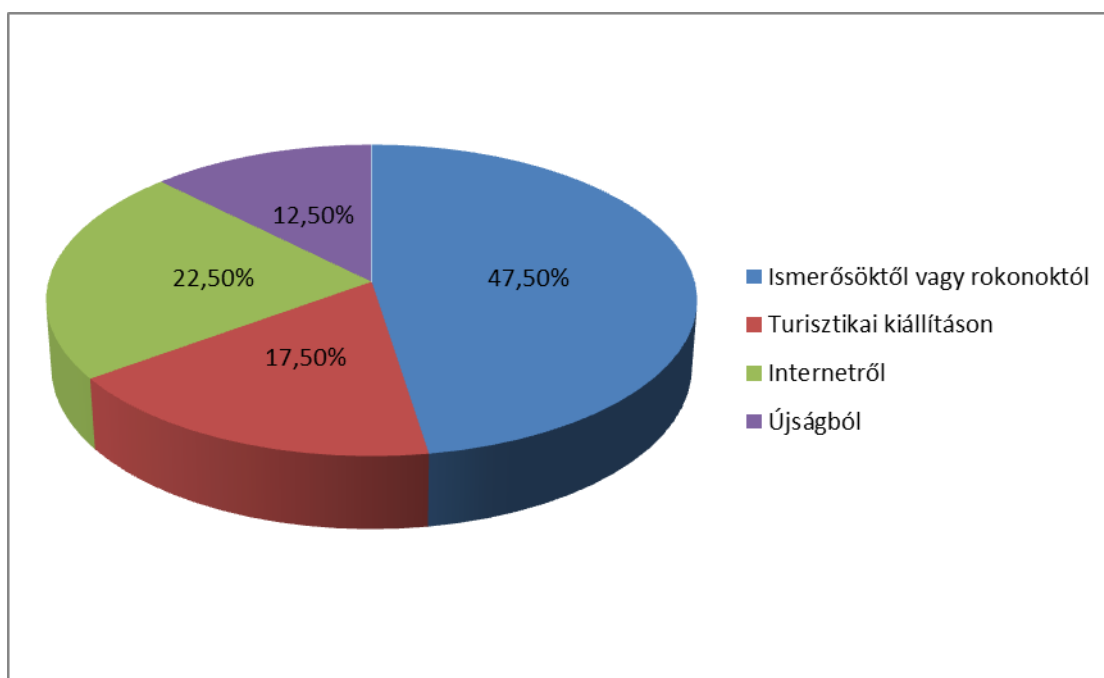
12. sz. ábra: Küldő területek (%)

Forrás: Saját kutatás, 2012

Nagyon érdekelt még az a tény, hogy milyen küldő területek vannak Magyarországról. Sokat kérdeztem erről a centrum vezetőjét és ő sem cáfolta azt az állítást, amit az adatok során feldolgoztam, hogy túlnyomó többségben Dunántúlról és Budapest és környékéről érkeznek nagyobb számban a látogatók. Dunántúlról 30%-os látogatottságról beszélhetünk a kérdőív feldolgozása alapján, még Budapest és környékéről 27,5%-ban. Természetesen a többi területekről is érkeznek turisták, de számuk kisebb.

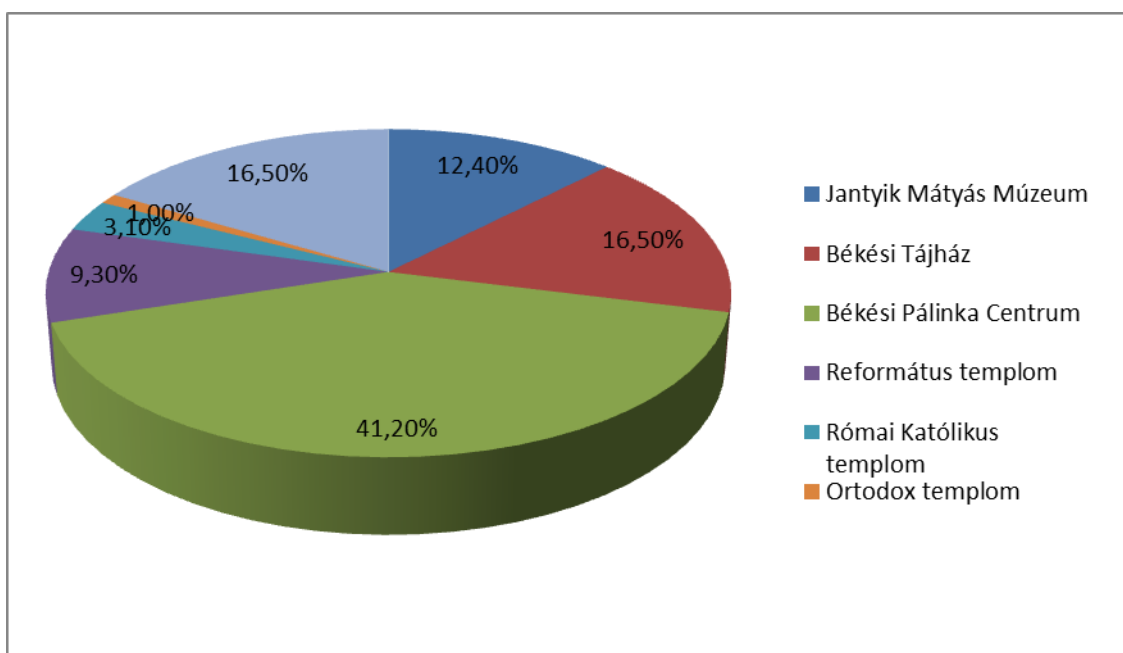
13. sz. ábra: Békés városról előzetes információszerzés (%)

Forrás: Saját kutatás, 2012

Békés városáról előzetes információkat nagy számban ismerősöktől és rokonoktól szereztek. Ezzel az a baj, hogy a marketing kommunikációs eszközökkel jobban kellene városunkat ismertebbé tenni, mivel ha nem tudják, hogy milyen nevezetesség vagy látnivaló található ezen a településen addig nem is fognak érkezni a turisták erre a helyre. Azért a médiát se kell leírni, mivel internetről és újságból is voltak szép számmal, akik innen informálódtak. A turisztikai kiállításon való megjelenésünk inkább a Budapest és környéken élő embereket célozta meg, mivel ezen a rendezvényen hallott Békés városáról és nevezetességeiről.

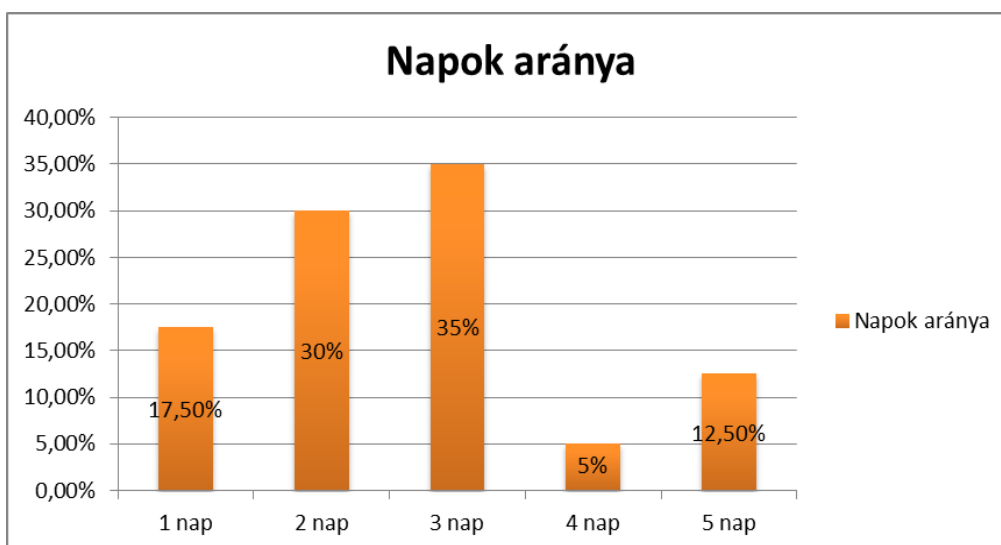
14. sz. ábra: Békés nevezetességeinek megtekintésének arányát (%)

Forrás: Saját kutatás, 2012

A következő diagramon láthatjuk Békés nevezetességeinek megtekintésének arányát. Az adatok sajnos nem biztatóak, annak ellenére, hogy a pálinka útnak a vezetője a végén elmondja, hogy a városban milyen további látnivalókat lehet megtekinteni. A megkérdezettek 41,2 %-ka csak a Pálinka Centrumot látogatta meg. A többi nevezetesség nagyon kis mértékben volt látogatott.

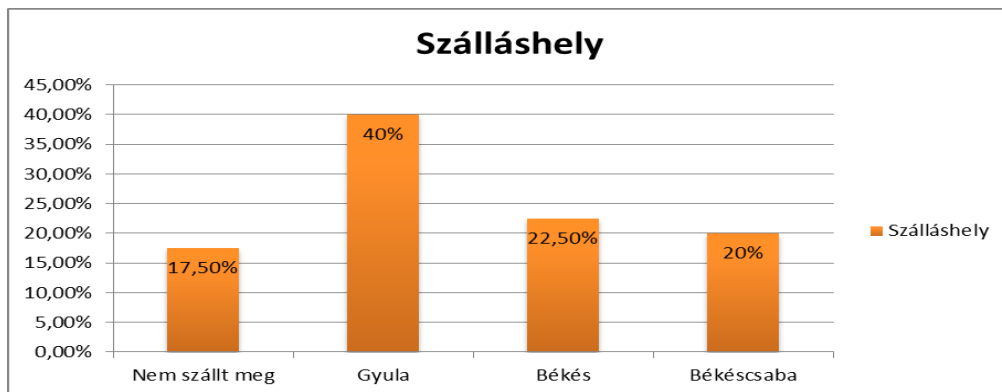
15. sz. ábra: Békés és környékén eltöltött idő (%)

Forrás: Saját kutatás, 2012

A második állításom is beigazolódott, miszerint rövid az itt tartózkodás. A diagramon láthatjuk, hogy az átlagos tartózkodási idő 3 nap, ami elég kevés ahhoz, hogy a kistérség turizmus szempontjából fejlődjön.

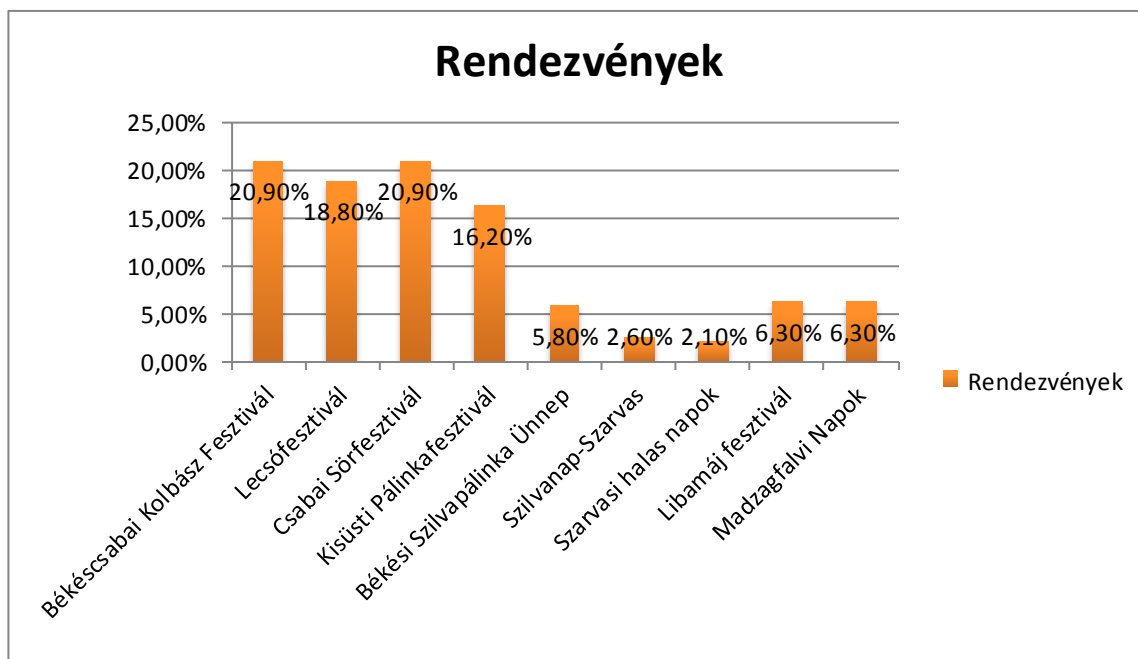
16. sz. ábra: Településenkénti szálláshelyek megoszlásának aránya (%)

Forrás: Saját kutatás, 2012

Sajnálatos az a tény, hogy Békésen nincsen megfelelő szállás lehetőség, ez nagyban befolyásolja a következő diagram eredményét, miszerint az idelátogatók másik városban szállnak meg, és ha mégis Békésen, akkor a rokonoknál alszanak. Még azt is megállapíthatjuk ebből az eredményből, hogy többségük a megye egyik legnagyobb turisztikai központú városában száll meg, Gyulán.

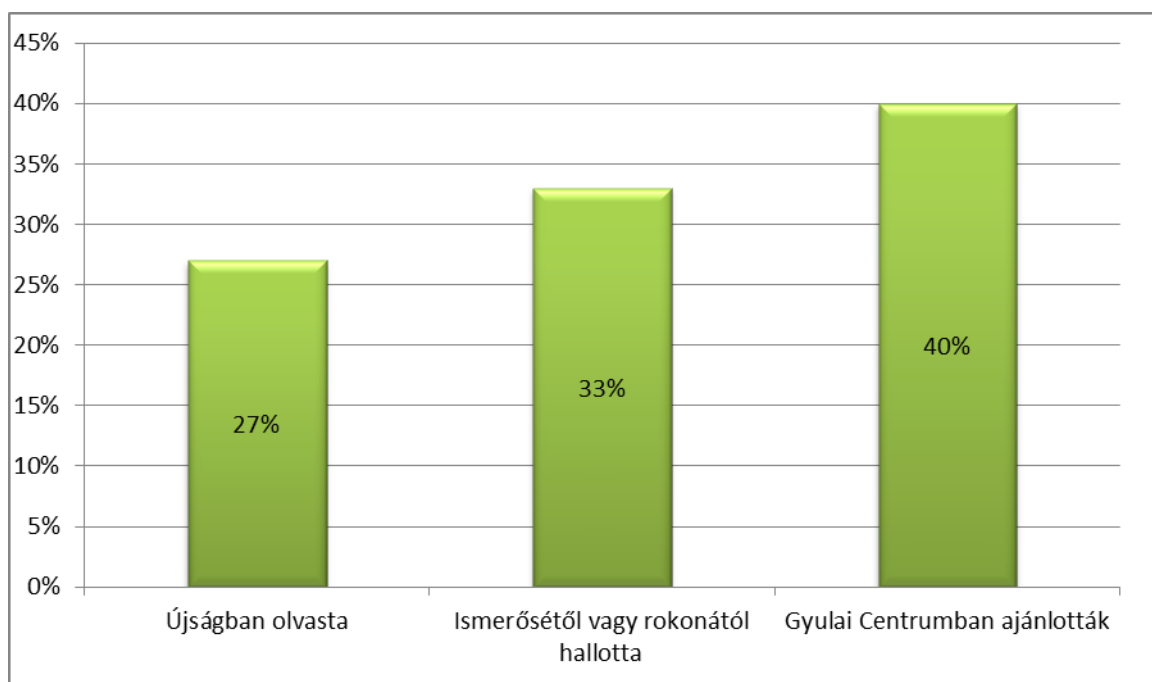
17. sz. ábra: Békés megyében rendezvények/fesztiválok látgatásának és ismeretségének aránya (%)

Forrás: Saját kutatás, 2012

Elmondható Békés megyéről, hogy a gasztonómiai fesztiváljainak nagy sikere van ország, sőt Európa szerte, vegyük például a Békéscsabai Kolbászfesztivált, vagy Gyulán a Kisüsti Pálinkafesztivált. Én is erre voltam kíváncsi, hogy a Pálinka Centrum látogatói mennyire ismerik vagy esetleg látogatják ezen fesztiválokat. Azt is tudni kell, hogy a Békéscsabai és Gyulai szállodák úgy állítják össze a csomagjaikat, hogy ezek a fesztiválok legyen vele hirdetve. Itt nagyon jól kirajzolódik a fesztivál és a szállodák együttműködése és egymás segítése.

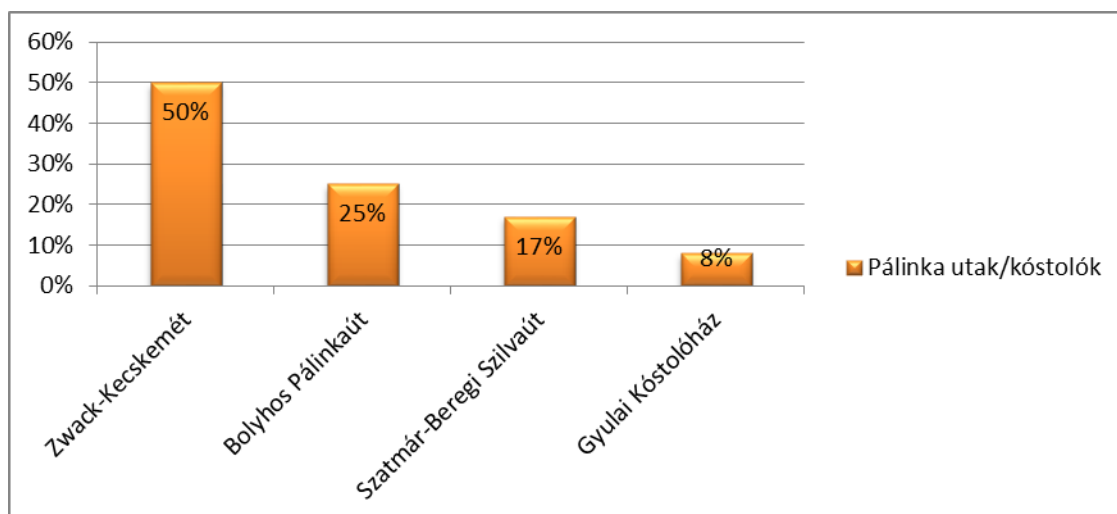
18. sz. ábra: Békési Szilvapálinka Út előzetes ismeretek alapja (%)

Forrás: Saját kutatás, 2012

Azt tudjuk már, hogy a Békési Szilvapálinka Út együttműködése nagyon jó, viszont én kíváncsi voltam, hogy ez tényleg így van-e gyakorlatban is és ajánlják-e a másik centrum meglátogatását vagy sem. El kell, hogy mondjam, hogy gyakorlatban beszélhetünk az együttműködésről. Nagyon sokan mondták, hogy a Gyulai vagy a Csabai Pálinkaházból küldték őket ide, hogy látogassák meg a Békési Centrumot is.

19. sz. ábra: Más pálinka utak/kóstolók látogatottságának vagy ismertségének aránya (%)

Forrás: Saját kutatás, 2012

És végül a következő diagrammal beigazolódott az utolsó feltevésem, miszerint a Békési Pálinka Centrum látogatói más pálinka utakon vagy kóstolókon részt vettek. Többségük összesen 67 %-a vett részt más pálinka úton az országban, tehát elmondható, hogy aki már Békésre látogatott, e nemes ital kedvelője és ezt előszeretettel fogyasztja.

VIII. Következtetések

Békés megyében a gyógy- és termálturizmus a fő vonzerő, főként Gyulán, Békéscsabán és Orosházán. Ezek a városok igen nagy konkurenciát jelentenek a Békési kistérségnek. A kistérségnek turizmus szempontjából a gasztroturizmus segíthetne a fejlődésében. Természetesen kell egy új irány is a térségnek a mezőgazdaságban a turizmus megjelenése az, ami segíthetne.

Sajnos addig még a kistérség városai között nincsen együttműködés és még nem tudunk megjelenni együttesen a turisztikai kínálatban, addig nem tudunk turizmus szempontjából fejlődni és nem tudjuk a turistákat ide vonzani.

A dolgozatból és a kutatásból megállapíthatjuk, hogy Békés városának a legnagyobb vonzó turisztikai szolgáltatója a Békési Pálinka Centrum. Mint már a dolgozatomban említettem attól függetlenül, hogy itt viszont van együttműködés a város és a szolgáltató között, mivel az út végén a vezető ajánlja Békés városának a nevezetességeit és látnivalóit, ennek ellenére a turisták nem tekintik meg.

Elmondhatjuk, hogy a Békés Szilvapálinka egy nagyon jó projekt lett a megyében és nagyon jó a pálinkaházak közötti együttműködés, ajánlják a másik centrumát meglátogatásra. A kistérség települései között együttműködés hiányáról beszélhetünk, pedig a tények is azt bizonyítják, hogy nem nehéz, csak akarni kellene.

A kutatásom során megállapítottam, hogy a mozgatható korosztály átlaga a 40 évesek. Békés és környékén a tartózkodási idő rövid átlagosan 2-3 nap. A célszemélyek többségéről elmondható, hogy Békés megyében megrendezett fesztiválokat és tematikus rendezvényeket ismernek vagy látogatnak. Előzetes pálinka utakon a megkérdezettek többségük részt vett. A küldő területek eloszlása igen változó, viszont Dunántúlról és Budapest és környékéről érkező látogatók száma van többségben. Békésen a szálláshelyek száma igen kevés és ezen javítani kellene egy 23000 fős városnak.

Az alábbi SWOT- analízisben összefoglalom a Békési kistérség jellemzőit. A táblázatban szemléltetem a kistérségről szerzett ismeretemet és kutatásom eredményeit.

Erősségek	Gyengeségek
Országos jelentőségű és védettségű természeti és építészeti értékek találhatók a kistérség területén és a szomszédos térségekben	A térség gyorsforgalmi megközelíthetőségének hiánya hátráltatja a turizmus fejlődését
A kistérség jelentős termálvíz vagyonnal rendelkezik, ezek többsége minősített gyógyvíz	A holtágak és környezetük elhanyagolt állapota korlátozza azok turisztikai hasznosíthatóságát
A termál- és gyógyvíz gyógyászati és turisztikai hasznosítása megindult, infrastruktúrája fejlesztés alatt áll	A turisták átlagos tartózkodási ideje alacsony
A Körös és holtágai a vízi-, a horgász- és az ökoturizmus számára is kedvező feltételeket kínálnak	A Békési Gyógy- és strandfürdő és a Mezőberényi Strandfürdő csak a helyi igényeket elégíti ki
A Körösök vidékén bejáratott vízi, kerékpáros, és gyalogos túraútvonalak találhatók	A turisztikai szolgáltatók között nem jellemző az együttműködés
Gazdag természeti, kulturális és építészeti örökség	A helyi turizmus fejlesztése forráshiánnyal küszködik
A Gyula és a Békéscsabai szálláshelyek csomagkínálata a gasztro-fesztiválokkal nagyon jó együttműködést mutat	A meglévő és potenciális turisztikai vonzerők infrastruktúrája és kapcsolódó szolgáltatások további fejlesztéseket igényelnek
Számos, országos hírű kulturális (elsősorban zenei), sport és gasztronómiai rendezvény van a térségben	A szálláshely-kínálat a felső és középfokú kategóriákban hiányos
A kistérségből jó a regionális turisztikai központok (Békéscsaba, Gyula,	A turisztikai vonzerők és szolgáltatások marketingje elégtelen

Szarvas) elérhetősége	
A Békési Kistérségből a Gyomaendrődi fürdő nem csak a helyi igényeket elégíti ki, hanem a turistákét is	A Békési Kistérségben csak Gyomaendrődön van Tourinform Iroda
A békésiek körében nagy népszerűségnek örvend a Békési Pálinka	A Békési Pálinka Centrum ország szerte még nem örvend nagy vendégkörnek
Lehetőségek	Veszélyek
A belföldi turizmus növekszik	A megyei fürdők nem kellően összehangolt fejlesztései éles versenyhelyzetet eredményeznek
A térséget két, az országos tervekben szereplő törzshálózati kerékpárút is érinti	Ha nem fog együttműködni a kistérség a turizmus iránti kereslet tovább csökken
Az európai integráció révén a határok formálissá válnak, a nemzetközi turizmus és együttműködés feltételei javulnak	Új versenytársak jelennek meg a piacon
Az egészségturisztikai, illetve az aktív és alternatív turisztikai termékek iránt a nemzetközi és hazai kereslet növekszik	A fogyasztói igények megváltozásával csökken a látogatások száma
A kistérség turisztikai kínálata jól kapcsolódik a környező térség turisztikai kínálatához	
Közös összefogással a kistérség turizmusát fel lehetne lendíteni és pályázatokat nyerni	
A térséget két, az országos tervekben szereplő törzshálózati kerékpárút is érinti	
A kistérségben a pálinkaturizmus, mint alternatíva lehetne a turizmus fellendítésének a legfőbb alapja	

XI. Összegző javaslatok

A dolgozatom készítése során nagyon sok javaslat merült fel bennem. Elsődlegesen, hogy Békés megyében az a gasztroturizmus és a gyógy- és wellness turizmus igen nagy kínálatban szerepel az ország turizmusában. Gyula, Békéscsaba és Orosháza gyógy – és wellness turizmusa igen nagy konkurencia a Békési kistérségnek, de ettől függetlenül, a kistérség is megjelenhetne a turisztikai kínálatban ezzel az aktív turizmussal. Ehhez nagyon sok előrelépést és fejlesztés kellene végrehajtani, mivel egyedül a Békési kistérségben a Gyomaendrődi gyógyfürdő elégíti ki a turisták és a helyi lakosok igényeit, még a többi település, ahol található gyógyfürdő csak a helyi lakosságnak kielégítő.

Gasztroturizmus szempontjából a megyei együttműködést (Békéscsaba, Gyula) követni kellene a kistérségnek. A kistérségben a gasztrofesztiválokat a szállodáknak, panzióknak egy csomaggal kellene kínálni, így a fesztivál is látogatottabb lenne, és a szálloda/panzió kihasználtsága is növekedne.

Ezek után elmondható, hogy a kistérség turisztikai kínálata jól kapcsolódna a környező térségek turisztikai kínálatához.

Nagy előrelépést jelentene, ha a kistérségben a helyi szolgáltatók és az önkormányzatok összefognának. Sajnos szerintem ez addig nem fog működni, még az önkormányzatoknál a turizmus részlegén nem szakképzett embereket foglalkoztatnak. Nagyon sok szolgáltató az önkormányzat turizmushoz való hozzáállását hozza fel hátrányként.

Sajnos a Békési kistérségben egyértelműen elmondható, hogy Gyomaendrőd az a település, ahol a turisták nagyobb létszámmal jelennek meg üdülni és ez által a turizmussal kapcsolatos pályázatok nagy részét ez a város nyeri el a kistérségből. Viszont a pályázatok kihasználása más településnek a kistérségből is nyújthatna nagy előrelépést és támogatást, nem csak Gyomaendrődnek.

Végül az utolsó javaslatom, hogy a kistérségnek nagyon sokat kellene fejlesztenie a marketing kommunikáción. Ez a turizmusnak az egyik legfontosabb pillére. A marketing azért is nem megfelelő, mivel a kistérségben egyedül Gyomaendrődön van Tour Inform Iroda és ezáltal ez a település emelkedik ki a Békési Kistérségből az ország többi Tour Inform Irodájában. Természetesen nem győzőm hangsúlyozni, hogy ehhez is együttműködés az alap kiinduló pont.

X. Forrás

- A Békési kistérség terület és gazdaságfejlesztési koncepciója, Terra Studio Kft. (Budapest), 2005
- Békési kistérség Turizmusfejlesztési programja, Terra Studio Kft. (Budapest), 2005
- Békési Szilvapálinkaút prospektus és tájékoztató
- Békési Újság Kalendárium 2011., Családért Alapítvány
- Békési Zoltán és Csarnai Erzsébet: Házi pálinkafőzés, Mezőgazda Kiadó, 2010
- Dr. Kőváry E. Péter: Közép-Békés, Ceba Kiadó, 2000
- <http://amari.blog.hu/?token=1b5881a59f07d7a039d91daf0a1d0f9c&page=9>
- Jónás János: Mesterpálinkák pálinkamesterek, Korona Kiadó
- Klinkovics Márta: Vendégváró-Látnivalók Békés megyében, Well-Press Kiadó (Miskolc), 2001
- Kovács Dezső: Vidéki turizmus, Magyar Leader Szövetség, 2008
- Közép-Békés Területfejlesztési Önkormányzat prospektusai
- László Éva disszertáció, 2010
- Pálinka út pályázati anyag, Új Magyarország Fejlesztési Terv, a Dél-Alföldi Operatív Program (DAOP-2007-2.1./D-2008-0013), 2009

X.1. Internetes források

- www.bekesikistéréség.hu
- www.bekesipalinka.hu
- www.bekesvaros.hu
- www.itthon.hu (Magyar Turizmus Zrt.)
- www.ksh.hu
- www.palinkaut.hu

X.2. Egyéb kiadványok

- Békési Újság Kalendárium (2011), Családért Alapítvány
- Békési Szilvapálinkaút prospektus és tájékoztató, Békési Pálinka Zrt., 2011
- Közép-Békés Területfejlesztési Önkormányzat prospektusai

XI. Ábrajegyzék

- 1 számú ábra- Személyforgalom a Békés megyei határszakaszon, 2011, 4. oldal
- 2 számú ábra- A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma, 2011, 6. oldal
- 3 számú ábra- A vendégforgalom alakulása a megye nagyobb városaiban, 2011, 7. oldal
- 4 számú ábra- A békési kistérség férőhely-kapacitása, 8. oldal
- 5 számú ábra- Az ezer lakosra jutó vendéglátóhelyek száma kistérségenként, 8. oldal
- 6 számú ábra- Az aktív üdülési formák ábrázolása, 10. oldal
- 7 számú ábra- A Békési Kistérség lakosságának települések szerinti megoszlása, 13. oldal
- 8 számú ábra- A Békési kistérség társas vállalkozásainak gazdasági ágak szerinti megoszlása, 14. oldal
- 9 számú ábra- Nemek megoszlása (%), 31. oldal
- 10 számú ábra- Megkérdezettek életkora szerinti megoszlása (%), 32. oldal
- 11 számú ábra- Nemek életkorának átlaga (%), 32. oldal
- 12 számú ábra- Küldő területek (%), 33. oldal
- 13 számú ábra- Békés városról előzetes információszerzés (%), 34. oldal
- 14 számú ábra- Békés nevezetességeinek megtekintésének arányát (%), 35. oldal
- 15 számú ábra- Békés és környékén eltöltött idő (%), 35. oldal
- 16 számú ábra- Településenkénti szálláshelyek megoszlásának aránya (%), 36. oldal
- 17 számú ábra- Békés megyében rendezvények/fesztiválok látogatásának és ismeretségének aránya (%), 36. oldal
- 18 számú ábra- Békési Szilvapálinka Út előzetes ismeretek alapja (%), 37. oldal
- 19 számú ábra- Más pálinka utak/kószolók látogatottságának vagy ismertségének aránya (%), 38. oldal

